

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת משפטים | תשפ"ו

אילו הייתי זוכה, ומקבל פתק מהחזו"א

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל
על ידידי ה' יתברך

ויספר לָעָם אֶת כָּל דְּבָרֵי ד' (בר)

ביקרתי בארצות הברית, לגייס כספים עבור מוסדות התורה שאני נושא בְּעָלָם. הייתי במבצר התורה בלייקווד ובקשו שאשא דברים בפני המוני בני הישיבה. בערב, בקשו שאחזק את נשות אברכי הכולל הגדול. מאות, כן תרבינה, באו לשמוע ולהתחזק.

פתחתי ואמרתי: הכרתי את 'החזון איש', זכר צדיק וקדוש לברכה. הוא הפיל עלי כמה שליחויות ובצעתי לשביעות רצונו. הביע קורת רוח והחזיק לי טובה.

אבל אילו הייתי זוכה, ומקבל פתק כתוב בכתב יד קדשו: "לידידי". אח, נוצרו הייתי מכל משמר, ומצווה שיטמינוהו בקברי לאחר אריכות ימי, שיתחבזהו בידי. כשאבוא לפני בית דין של מעלה, אומר:

המשך בעמוד 2

באותו היום התהלכתי מוטרד ממה ששאלני אחד החולים, וכששמע רבינו את השאלה נעמד ואמר לי 'בא עימי'

הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, בסיפור אישי
על מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל

לברך 'שעשה לי כל צרכי' בשם ומלכות? כששמע רבינו את השאלה נעמד ואמר לי 'בא עימי', אנו עולים אליו, ובצעדים מהירים צעד אל המעלית לכיוון המחלקה בה שכב אותו יהודי, וכשניגש אל החולה, ישב אצלו באצילות ובהארת פנים וסיפר לו מעשה שהיה עד לה בתקופת לימודו בישיבה הרמה שבלובלין. ביום מן הימים חלה אחד התלמידים החשובים חולי מסוכן והגיע עד שערי מות, וכשהגיע ראש הישיבה המהר"ם שפירא לבקרו, מצאו שמח ועליז. שאלו רבי מאיר, לשמחה מה זו עושה, השיבו החולה הנבון ואמר, הלוא אמרו רז"ל (שבת יב:) ששכינה למעלה מראשותיו של חולה. ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה. ונמצא אם כן, שאם אתעצב הריני מגרש את השכינה מראשותי, וזאת אינני רוצה בשום אופן כי רצוני וחפצי בשעה זו לזכות להשראת השכינה עלי. וכך פנה רבינו אל היהודי החולה ואמר לו, שומע אתה ר' יהודי, השכינה נמצאת עכשיו למראשותיך, זכות גדולה נפלה בחלקך זכיה עצומה עד למאוד, ועל כך צריך אתה לשמוח ולברך ולהודות להשי"ת. בזכות אותו הביקור התחיל היהודי להתאושש, ומאותו היום והלאה השתפר מצבו יותר ויותר. ובמפורש אמר לי מנהל המחלקה, שרואים עליו כאילו הזריקו לו זריקת החייה.

(נערך מתוך דברי הספד תשע"ה - מתוך הספר 'על ישראל גדולתו')

רק שִׁכְתוֹ יִתֵּן יְרֵמְיָהּ (כא י"ז)

הארת פניו ששפעה אהבה וחמלה לכל בריה וחכמת התורה והתבונה האלוקית ששרתה עליו, זה היה הכח המאחד שגיבש וחיבר את כל שבטי ישראל.

היה זה לפני יותר משלושים שנה, כשנפתחו שערי 'מעייני הישועה' בבני ברק, ואני זכיתי לשמש שם בקודש להעמיד את ענייני ההלכה, וכמובן שמצורך כך הרווחתי לשאת וליתן עם רבני העיר בדרכי ההנהגה הרבים, וזכיתי לדלתיים פתוחות אצל רבינו זצוק"ל.

ומעשה שהיה: שהתקיים מאורע כלשהו בין כותלי בית הרפואה בהשתתפותו של רבינו זצוק"ל, ובאותו היום התהלכתי מוטרד משאלה קשה ששאלני אחד החולים, ופניתי אל רבינו ושחתי לו את צערי. 'מה השאלה' שאלני, ונומית לי, יהודי אחד חולה תשוש וחסר כח שאלני, בהיות שהוא אינו מסוגל לעשות שום פעולה גופנית האם מותר לו

"ידיד לי בבית המלך", כל המקטרגים יסכרו פיהם!
ואם הייתי מקבל מכתב עדות כזה מהגאון מוילנא זצ"ל?
ואם מהאר"י הקדוש, ולמעלה בקודש, מרבי שמעון בר יוחאי.
ונעפיל לפסגה: ממש רבינו עליו השלום, מאברהם אבינו ?
לא הייתי ממסגר אותו ותולה על הקיר, יקר הוא מדי. בכספת
הייתי שומרו !

אך יש משהו שמאפיל על הכול - יש מי שהקדוש ברוך
הוא בכבודו ובעצמו קוראו ידידו !

ומי הוא? גמרא מפורשת היא (יומא עז) בהסבר הפסוק:
כִּן יִתֵּן לְיָדִידוֹ שָׁנָא (תהלים קכז), אלו נשותיהם של תלמידי
חכמים שמנדדות שינה בעולם הזה, וזכות לעולם הבא !
מה כתוב כאן?

אסביר לכן: הבעל יושב ולומד תורה, גדל ומתעלה, והאשה
מגדלת את הילדים מנהלת את הבית ועובדת. "ותקם בעוד
לילה, ותיתן טרף לביתה וחוק לנערותיה". מספיקה למיין
כביסה ולהכניס למכונה ולהכין ארוחת בוקר ולהקיץ נרדמים
ולהלביש ולהאכיל ולשגר לתלמוד תורה וממחרת לעבודה,
הדרך לא קלה, והעבודה מתישה, והיא חוזרת עייפה, ומקבלת
את הילדים, ומאכילה, ומסדרת את הבית, ועורכת קניות, ואיני
יודע באיזו שעה היא הולכת לנוח. וגם בעלה חוזר מכולל
ערב והולך לישון. איך שהיא נרדמת, התינוק פוצח ביללה.
יש לקום, לאתר את המוצץ, ולנדנד את העריסה. אבל היא
עייפה, ממוטטת, גמורה, שבעלה יקום, ישא בעול. מותר גם
לו להרגיש שהוא אבא, לא ?!

אבל אז היא נזכרת שסיפר לה על החברותא החדש

אבל אז היא נזכרת שסיפר לה על החברותא החדש. איזו

זכות, איזו רמה. עליו להיות דרוך ומרוכז כליל כדי לצלול
איתו בנבכי הסוגיא והיא מחליטה: לא תפריע לו בהתעלותו,
תנדוד שינה מעיניה, חרף עייפותה. תקום לתינוק ותאפשר
לו לישון, שיהיה רענן ומרוכז בלימודו

ובמרום מכריזים: ידידת ה' היא - זכתה לעולם הבא!
מובן שהרחבתי את הדברים והטעמתיים, ולמחרת היום
נסעתי לניו יורק, להמשיך באיסוף הכספים, היו בידי כתובות
של יהודים תומכי תורה נדיבי לב אחד מהם היה של ר'
אברהם - לא אומר את שם משפחתו, אולי אינו רוצה בכך.
לפני המלחמה למד בישיבת נובהרדוק בפינסק, אצל רבי
שמואל ויינטרוב זצ"ל. מהמחנות הגר לאמריקה ופתח עסק
בשר. הצליח, ברוך השם, ידו פתוחה להחזקת תורה ולחסד,
ודלתו וליבו פתוחים לעולמה של נובהרדוק
התדפקתי על דלתו. פתח ואמר:

"שלום עליכם. מצטער, אינך אורח רצוי"

"שלום עליכם. מצטער, אינך אורח רצוי" הלם. אמרתי:
"לא אכפה עצמי, אבל זכותי לדרוש הסבר, על מה ולמה?
עורך שואל ?! 'כִּן יִתֵּן לְיָדִידוֹ שָׁנָא', אה ?!"
"אה, מה. איני מבין מאומה !" "אינך מבין, אז אסביר לך".
והוא עומד בפתח, חוסם את הכניסה. "באתי לאמריקה, ובניתי
את העסק מן המסד ועד הטפחות. העסק מבוסס על אמון
הלקוחות בעניין הכשרות והטיב, וברוך השם רכשתי את
האמון. בת יחידה לי, והשאתיה לבן תורה בליקווד, מצוין
שבמצוינים. קצבתי לו שלוש שנות מזונות, שישקוד על
התורה בהרחבת הדעת, וככלות שנות הקעסט יבוא לעבוד
במפעל. איני צעיר, ועברתי הרבה, והוא בן תורה, ודאי ימלא
את מקומי וירכוש אמון הלקוחות, ויפרנס את משפחתו בכבוד.
הן זו משאת נפשנו.

והנה אמש, בחצות, מקבל אני שיחת טלפון מבתי יחידתי.
אבא, היא אומרת, קצבת לבעלי שלוש שנות מזונות והן
עומדות לכלות, אני דורשת שתקציב לו שנה נוספת ! שנה
נוספת, מה פתאום, הסכם הוא הסכם! הוא ביקש ממך
שתתקשרי ? שלא יתחבא מאחוריך. שיבוא אליי, ואבהיר
לו מהו הסכם ! והיא עונה לי: לא, הוא לא ביקש. אבל
הרב גלינסקי היה פה הערב, ודיבר בשבח הנשים שתומכות
בלימוד התורה של בעליהן. 'כִּן יִתֵּן לְיָדִידוֹ שָׁנָא', הן נחשבות
לידידותיו של הבורא יתברך. וגם היא רוצה להמנות עימן.
עוד שנה, אבא. נו, מי יכול לומר לבתו לא, ועוד באמצע
הלילה. והכול בגללך!"

הרגעתי אותו, באמת, ממה הוא עושה עניין. כוחו במותניו.
עוד שנה, פחות שנה, ועבור החתן זה עולם ומלואו. בקצרה,
התרצה. כעבור שנה שבתי ופקדתי את מעונו. נתן בי מבט

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת
הרה"ג
ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל
ב"ר דן ז"ל
מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק
נלב"ע ח"י סיון תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה

ז'כל פעם שנכנסתי עם 'סיפור חדש', התחיל לרעוד. החוויר ורעד. כאילו זו הפעם הראשונה ששומע מקרה כזה. וידעתי כי מעמד כזה של רעד, אין זה אלא מכוח יראת שמים טהורה - שאין לנו מושגים בה'

מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל הכרעות הלכתיות מורכבות ויראת שמים בדיני תורה

ואֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמַע לְפִנְיָהֶם (כא)

מאת: הרב א. חפץ

שריבר זצ"ל) "על כאלו דיבורים אפשר להחרים אותו או לנדותו" אי אפשר לשתוק, אבל ר' נסים אפילו לא נתן לנו רשות להוציא אותו מהחדר.

הוא המשיך לגדף עד סיים והלך לדרכו. שאלתי אחר כך את ר' נסים: וכי זו הדרך, וכי כך ראוי להיות, שאדם מגדף אותך לעיני כולם, ואתה חושב שמותר לתת לו להמשיך בצעקות כאחד הריקים והחצופים?!

אמר לנו ר' נסים תשובה נפלאה. היהודי הזה שיצא כעת חייב בדינו, הוא כאוב עד מאד, והנה, כשיצא מכאן, מי שייפגש איתו ראשון הרי יהיה מסכן (כי ישפוך עליו קיתון של רותחין ושופכין) את כל הכעס והמרירות - יטיל על ראשו.

עכשיו תאמרו לי, מי יהיה אותו 'קרבן' שיפגוש אותו ראשון? מה נראה לכם?

זו תהא אשתו. אז ממילא, עדיף שישפוך הכל כאן עלי, ויבוא הביתה קצת יותר רגוע.

שהרי למדנו בגמרא בסוכה דף נ"ג שהקב"ה אומר - ימחה שמי על המים כדי להשכין שלום בין איש לאשתו, קל וחומר לבשר ודם שכדאי לו לבזות את שמו וכבודו - למען שלום בית.

כמה פעמים גופו רעד?

נשאלת השאלה מה היה העיסוק של 'אב בית דין' הגדול בעולם? הכרעות הלכתיות מורכבות בענייני 'חושן משפט' ו'אבן העזר'. יום יום. מלבד הכרעות יומיות ב'בית ההוראה' בשולחן ערוך 'יורה דעה' ו'אורח חיים'.

ומה עוד? הוא נאלץ להתעסק בתדירות, עם רמאים, עם גנבים, עם מגוון של אנשי שוליים.

"הייתי נכנס אליו כמעט כל יום בהתעסקותי בענייני הכלל" - אמר רבי שלמה לוינסקיין שליט"א, "ולפעמים כמה פעמים ביום. הצגתי בעיות קשות ומכאיבות כדי לקבל הכרעות".

"וכל פעם שנכנסתי עם 'סיפור חדש', התחיל לרעוד. החוויר ורעד. כאילו זו הפעם הראשונה ששומע מקרה כזה.

אם היה איתי עוד יהודי בחדר, וודאי היה נכנס לפחד לראות אותו מחוויר ורועד.

הרעד היה תמיד ביטוי טבעי שלו לרגשות שעלו על גדותיהם. וידוע ידעתי כי מעמד כזה של רעד, אין זה אלא מכוח יראת

למדו בשיעור הקבוע את המשנה "אל תעש עצמך כעורכי הדיינים". אחרי שר' נסים ציטט את דברי רבינו יונה שם, התעניין אחד היושבים: "למעשה, מה מותר ל'טוען רבני' לטעון על פי דין?

תשובה: האם פשוט לך כי מותר בכלל להיות 'טוען רבני', ואתה רק שואל מה מותר לו לטעון? והמשיך: מה שכתוב בגמרא (כתובות לו. גיטין לז): שמותר לסייע ולתת עצה לבעל דין, זה רק לקרוב שלו, [ואדם חשוב צריך להיזהר אפילו לקרוב]. והסיבה היא, כי כמו שלעצמו יכול לתת עצה, גם לקרובו יכול להעניק יעוץ. אבל לאדם זר איך אפשר לתת עצה, הרי עצה זו היא טובה לאחד ולא טובה לשני, ואיך אפשר להתערב?!

המשיך הרב: ובכל מקרה, ל'טוען רבני' יש ניסיון גדול של עבירה, כי הוא מתלמד לשקר, עד שכבר לא מרגיש בעצמו מה שעושה ולהיכן מגיע, ותדעו כי מי שחס ושלום אומר לאחרים לגנוב, זה הרבה יותר גרוע, מאשר הגנב בעצמו [ונכון שיש 'טוענים' יקרים וחשובים, אבל ה'ניסיון' שלהם קשה].

שאלה: אם כן, מה העצה לאדם שאינו יודע לדבר כל כך טוב בבית דין, וקשה לו להציג את טענותיו, האם גם הוא אינו יכול לבקש מאחר שסייע לו להסביר דבריו?

תשובה: הרי מותר 'למסור דבריו' דרך שליח, ויש גם מושג 'פתח פין לאילים'. ע"כ.

טוענים רבניים חשובים היו נכנסים להרכב שהוא משתתף בו, עם קלסרים עבי קרס, והיו רועדים, כי הרב ישב כאילו מנותק מקשיב עם 'עיניים חולמות' במקצת. אבל לפתע זרק ל'טוען' שאלה: "לפני כשעה אמרת לא בדיוק כך" כי הקשיב לכל בליל הצעקות שלו, ולא וויתר לו על המילים שיצאו מפיו. הראש היה מרוכז במה שהוא דיבר ולא פספס, ובשאלה קטנה הפריך ל'טוען' את פלפול הסרק שהיה אומר.

הקרבן הראשון

דיין בית הדין רבי יוסף רוט זצ"ל סיפר לאחינו שליט"א, מעשה היה ביהודי שיצא חייב בדינו והחל לחרף ולגדף את ראש בית הדין, עד כדי כך שלחשתי באוזנו של רבי פיניע (רבי פנחס

על סך 100.000 דולר. הלווה לא פרע את החוב והמלווה הגיע בתביעה ל'ערב קבלן' שיפרע את החוב. בלית ברירה, הורה לו לערב: "אין ברירה, תמכור את הדירה שלך ותשלם את החוב כי את

דין השולחן ערוך חייבים לקיים (הרב היה סבור שעל הערב למכור דירה, כמו שעל הלווה למכור את הדירה שלו כאשר אין לו שום דרך אחרת להחזיר את ההלוואה) "את השולחן ערוך" חייבים לקיים.

האברך שהיה תלמיד חכם, אכן מכר את הדירה ועבר בלית ברירה לדירה זולה, מחוץ לבני ברק. בסופו של דבר, זכה אותו ת"ח לסייעתא דשמיא עצומה בענייני ממון, והכפיל את ממונו עשרת מונים.

שבחי צוניתו היה נראה כ'צדיק'ל'

היו מקרים שהיה ברור לר' נסים כי הדרך הנכונה לעשות פשרה. ולכן כמעט הכריח את הצדדים לפשרה. במקרה מסוים היה בעל דין שבחי צוניתו היה נראה כ'צדיק'ל', ובצדקותו עם ההלכה, ביקש לנשל את אחותו לגמרי מכל פרוטה בנכסי האמא שנפטרה.

אותה האחות, התמסרה לאמו הנפטרת במשך שנים שלא על מנת לקבל פרס, וגם ההוצאות היו עליה, והוא האח לא נקף אצבע. הדיינים ור' נסים ביקשו ממנו, שיתן לה מהירושה סכום נכבד של כסף, לפחות כמו שהיה עליו לתת ל'עוזרת' או 'משרתת' ששירתה את אמו בכל כוחה במשך שנים רבות, אך הוא נשאר בשלו ולא רצה לתת ולא לשמוע על שום פשרה. הצדיק'ל, שהתגלה כאכזרי השתמש עם הדין ש'בת' אינה יורשת, וממילא אינני חייב לתת לה כלום.

לפתע אמר לו ר' נסים בתקיפות ובגערה רבה: "אם לא תתפשר, אז נצטרך לפסוק כמה חייבים לה, ואנחנו נוציא אותך בלי כלום" [הוא נבהל והתחיל להבין מה שמדברים אליו].

במקרים רבים ר' נסים היה מבקש מהאחים הזוכים בכל הירושה של הוריהם, שיתנו לאחותם כספים, לפחות לפי גובה סכום ה'מעשר כספים' של הירושה, ובזה הם יזכו שלא יתפתחו להבות ולא יתלהטו מריבות - בתוככי המשפחה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר הנפלא 'מילה בסלע')

שמים טהורה - שאין לנו מושגים בה. ובכוח הזה, הוא והרב ואזנר החזיקו את הרוחניות של בני ברק על כתפיהם. עם החיזיון הזה, יראת השמים שלא יכלה להיפגם..

בשעתו, עסקנים חשובים ארגנו 'עצרת' מיוחדת להתריע על נזקי מכשיר האינטרנט וסכנותיו (בימים ההם, בתחילת דרכו). הזמינו את ר' נסים לדרוש בה. הוא דיבר דברי התעוררות, וגם הדגיש את הסכנה להיות קשור עם אנשים שיש להם קשר לעולם אחר. אחרי הדרשה שאל אותו תלמיד, מדוע הרב לא דיבר מפורש נגד המכשיר?

תוכן תשובתו הייתה: הרי דברתי בכללות על הנושא, אבל להזכיר במפורש את שם המכשיר, היה לי קשה מאד.

פסחים דף ג': "לעולם יספר אדם בלשון נקיה" ומביאה הגמרא סיפור בפלוגי שהייתה לו לשון נקיה, ונאמר עליו: "מובטח אני בזה שמורה הוראה בישראל"

ר' נסים החל לרעוד. והזדעזע: שקר! שקר!?

רבי שמעון גלאי שליט"א סיפר: בפורים, בעיצומה של השמחה והריקודים, נכנסו לחדרו עם 'קופת צדקה', ובקשו שיכניס כסף, כדי שיצלמו אותו כיצד הוא תורם סכום כסף נכבד. העסקן הושיט לו שטר מכובד, שיכניס כביכול לצדקה.

ר' נסים החל לרעוד. והזדעזע: שקר! שקר! לא היה צריך לשמוע מילה נוספת, היה די והותר רק לראות את התגובה הזו, כדי לפחד משקר כל החיים.

כשהיה בבית של הרב, כספי צדקה או אפילו סתם כסף של אנשים אחרים, לא השאיר את הבית לבד, או הוא, או הרבנית, היו צריכים להישאר בבית, ואם היה עליהם ללכת ל'שמחה', הלכו בזה אחר זה, לא ביחד, כדי שישאר בבית מי ששומר על הכסף.

בהזדמנות, 'קופת העיר' ביקשה לתלות 'קופת צדקה' בבית של הרב, בחדרון הקטן בו המתינו אנשים. הרבנית ע"ה נזעקה ומיאנה בתוקף. לא הבינו את כוונתה, והיא הסבירה מיד: "אצטרך להיות 'שומר' יומם ולילה, אין לי כוח לזה".

כאשר ידו השמאלית כפופה מאחורי הגב

מעיד אחד הדיינים: יום אחד רבינו בא לבית הדין עם מעטפה גדולה. היה זה ראש חודש וכנראה שהיה בה כסף לשלם לאברכי כולל חזו"א. הוא ישב כמה שעות בבית דין כאשר ידו השמאלית כפופה מאחורי הגב, והיא מחזיקה את המעטפה. זו היתה 'שמירה מעולה'.

אמר רבינו: לגבי המושג ההלכתי שלפעמים יכול בעל גמ"ח להקדים או להעדיף את קרוביו לפני אחרים, יש הטועים וחושבים שזה גם כן בגמ"ח של תרומות ופיקדונות מהציבור, ואינו כן, כי הדין הזה נאמר רק כאשר הכסף הוא פרטי של בעל הגמ"ח, שיכול להקדים כנ"ל.

אחד מאברכי כולל חזון איש חתם ערבות על הלוואה: 'ערב קבלן'

לפני שנים רבות איבד רבי חיים מעטפה ובה שמונה מאות לירות, ומכיון שלא הסתכל במודעות השבת-אבידה, ביקש שאם מישהו נתקל במודעה כזאת יודיע לו. לאחר כמה ימים ראיתי מודעה

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א - להיזהר ולברוח מלקחת ממון שאינו שלי

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לְפָנֶיךָ (כא)

הידוע עד היום כעילוי והשקדן של הישיבה, אח של חתנו ראש הישיבה רבי מרדכי שלמה ברמן זצ"ל. מה קרה? אתמול הוא לווה ממנו לירה כדי לתת לצדקה, וכעת בא להחזיר לו. לרבי חיים היתה הרבה חוסר-נוחות מכך, מפני שידע כמה קשה ההליכה ל'סטייפלער', כל פסיעה עלתה לו במאמץ ניכר, ושאל בפליאה: "מדוע הרב היה צריך לטרוח כך, הרי אני בא אליו לעיתים תכופות, וסכום של לירה אחת לא דחוף לי, יכול היה להחזיר לי בהזדמנות הבאה". וה'סטייפלער' הביט בו כמשתומם: "מה?? וכי רצית שאני יתגלגל כאן שוב לעולם הזה בשביל לירה אחת?..."

ה'סטייפלער' קיבל לידי את הקופסה ושפך את תכולתה על השולחן

רבי משה כהן שליט"א, הגבאי הוותיק והמפורסם של בית הכנסת 'לדרמן', היה בקירבה גדולה עם הסבא והוא ומשפחתו אף התגוררו קומה מעליו. הוא סיפר שבאחד מערבי השבתות צריך היה לתקן משהו במנורת הנפט בבית ה'סטייפלער', והכתובת הטבעית לאתר את הבורג הנדרש היתה משפחת כהן. רבי משה שלח את אחד הבנים עם קופסת ברגים על מנת שימצאו את הבורג התואם. ה'סטייפלער' קיבל לידי את הקופסה ושפך את תכולתה על השולחן, חיפש ומצא את המבוקש, ותיקן את המנורה לכבוד שבת קודש. אלא שתוכן הקופסה התערב עם מעט ברגים משל ה'סטייפלער' שהיו מונחים על השולחן קודם לכן. כאשר הבחין בתערובת, נטל ה'סטייפלער' לידי כל בורג התבונן בו ופסק: "זה איני מכיר", "זה איני מכיר", וכך מילא את קופסת הברגים של משפחת כהן... זה היה מוסר השכל לכל בני הבית, איך נזהר ה'סטייפלער' מפרוטה שאינה שלו.

רבי משה כהן סיפר עוד, כי הגברת לדרמן ע"ה, אשת רבי יחיאל לדרמן ז"ל מקים בית הכנסת 'לדרמן', התגוררה בקומה שמעל בית הכנסת בשנים שהיתה אלמנה. לא היו לה ילדים, ובצוואתה ביקשה שהבית בו התגוררה יועד להרחבת בית הכנסת. לאחר פטירתה, ערך רבי משה את תכנית הבניה ונכנס אל ה'סטייפלער' עם תוכניות הבניה לקבל ברכה להצלחה. ה'סטייפלער' שמע במה המדובר ואמר: "אני לא אתפלל שם". והסביר שלדעתו יש סרך של גזל מאחר שהעבירה ירושה מהורשים החוקיים, ובמסכת בבא בתרא (קלג:) אמרו שאף שמה שעשה בתוקף,

פרשת משפטים באה ללמד את האדם שממון של השני הוא מחוץ לתחומו.

הפרשה מתחילה בדיני עבד שנמכר בגניבתו. אדם שגנב ואין בידו להשיב, נמכר לעבד. איזו השפלה וביזוי. אומרת לנו בכך התורה, שכדאי לאדם שגזל להימכר לעבד שש שנים ולהתחתן עם שפחה כנענית ולהוליד עבדים - בשביל שיחזיר את חובותיו. הכל שווה כדי לא להיות חייב. ואין הבדל בין גניבה גדולה שמחזירים בשנים של עבודה לגניבה פשוטה. "דין פרוטה כדין מאה"; אל תגע במה שאינו שלך.

רב יהודה אומר בגמרא (בבא קמא ל.): "האי מאן דבעי למהוי חסידא, לקיים מילי דנזיקין". יסוד החסידות הוא לקיים מילי דנזיקין. להיזהר ולברוח מלקחת ממון שאינו שלי. ואם לא לומדים, לא יודעים איך לקיים. אפשר להתפלל בכוונה ולייחד יחודים, ולעבור בלא-יודעין על איסורי גזל.

רבי זלמן רוטברג זצ"ל סיפר בשם ידידו רבי יצחק חיים קרסניצקי זצ"ל, שאברך בא למשגיח ממיר רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל ואמר לו שחושב לפתוח חנות למחייתו. הרים המשגיח את קולו ואמר: "איך אתה חושב על פתיחת חנות? הלא כדי להיות חנוני צריך אדם להיות במדרגת דיין מומחה שדן יחידי... איך ניתן להעלות על הדעת להיות חנוני".

לא שווה לי להתגלגל לכאן שוב

סיפרנו לא פעם על הזהירות היתרה של הסבא-קדישא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל בממון הזולת. היה בו פחד עצום ממכשול בממון בשווי של פרוטה. עתה נספר עוד עובדות ששמעתי מכלי ראשון:

היה נזהר לא ללוות כסף, אלא רק בשעת צורך גדול, כשלא היתה לו ברירה. וכשלווה, מיהר להשיב את ההלוואה בהזדמנות הראשונה בלי להשתהות. הוא היה אומר: "לא שווה לי להתגלגל לכאן שוב, לעבור שוב את כל העולם הזה, בשביל להשיב אגורה אחת לבעליה".

פעם הטריח את עצמו לעלות את הגבעה לשיבת פוניבז', וביקש שיקראו לקרוב משפחתו, הגאון רבי חיים ברמן שליט"א,

אין רוח חכמים נוחה מכך. עדיף היה שתיתן 'מתנה מחיים', אך משלא עשתה כך יש פקפוק בהורשה.

נסעה כלתו של ה'סטייפלער', חמותי הצדקנית הרבנית בת-שבע קנייבסקי ע"ה, לשכונת בית וגן בירושלים, שם גרה האחות, ולאחר שהבהירה לה שבירושת בית הכנסת יש פקפוק ובית הכנסת מוכן לוותר על הדירה - קיבלה ממנה הסכמה מפורשת לבניית בית הכנסת. רק אז נאות ה'סטייפלער' לתת ברכת הצלחה ותוכנית הבניה וההרחבה יצאה לדרך!

גם הסבתא הרבנית הצדקנית מרת מרים ע"ה, אשת הסטייפלער, ינקה מאביה רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל, את הפחד בדיני ממונות. שאר-בשרי רבי משה ברזם שליט"א שמע ממנה שאביה, שהיה רבה של קוסובה, קיבל 'הטבה' מטעם הקהילה, במקום שכר: בלעדיות על הזכות למכור שמרים. לאחרים לא היתה רשות למכור שמרים. הוא היה חרד תמיד לתקינות המשקלות והנהיג בבית לבדוק תמיד את המשקל שיהיה נכון ומדויק. וחרף זאת, היו גם מוסיפים תמיד לקונה מעט שמרים מחשש שהמשקל איננו נכון - עד שהיו אומרים עליהם שהם מפסידים ממכירת השמרים ולא מרויחים.

לאחר כמה ימים ראיתי מודעה שנמצא סכום כסף

ה'סטייפלער' החדיר את זה לכל המשפחה בעצמותיהם. לבנו, מורי חמי שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, היתה ישרות ו'לפנים משורת הדין' בענייני ממון באופן מפליא.

לפני שנים רבות איבד רבי חיים מעטפה ובה שמונה-מאות לירות, ומכיון שלא היה לו פנאי להסתכל במודעות השבת-אבידה התלויות ברחוב ביקש מבני-הבית שאם משהו ייתקל במודעה כזאת יודיע לו. לאחר כמה ימים ראיתי מודעה שנמצא סכום כסף, והמאבד יוכל לקבלו על פי סימנים. עשה רושם שמדובר באותה מעטפה מדוברת. סיפרתי על כך לרבי חיים בשמחה, ועוד בטרם הלכתי אל הכתובת שהיתה רשומה במודעה, הזהירני שעלי להודיע למוצא שהוא אינו מחוייב כלל בהשבת אבידה, והסביר לי שאם היה המוצא יודע שאינו מחוייב להשיב, יתכן שלא היה משיב, ובמקרה כזה אם יקח המאבד את הכסף, יהיה זה גזל בידיו.

הכתובת שפורסמה היתה משרדה של מנהלת מוסד 'בתי אבות'. הדור הזה כמעט ולא שמע על הצדקנית מרת קרולין מונק ע"ה, אבל דור ניצולי השואה יודעים שמדובר באשה גדולה. היא ניהלה את בתי האבות של ישיבת פוניבז' עשרות שנים. המוסד הזה הוקם עם בואם של ראשוני ניצולי השואה לארץ, עבור ילדים וילדות קטנים שעברו את מדורי הגיהנום וכף הקלע במחנות המוות בשואה וכמעט איבדו צלם אנוש כתוצאה מהתלאות. לאחרים היו הורים שלא תפקדו כלל לאחר מה שעברו בעצמם. היא, בפקחותה הרבה ומסירות נפשה

השכילה לטפח את הילדים ולהחזיר אותם למסלול חיים רגיל. במשך השנים, חסו במוסד גם ילדי הארץ שמסיבות שונות היו זקוקים לתחליף לבית. אני זוכר שנשיא ישיבת פוניבז' רבי אברהם כהנמן זצ"ל קרא עליה: "היא לא היתה מחנכת ילדים, אלא יוצרת רוח אדם ונפש חיה בילדים הללו".

הבנתי שהכסף האבוד, שמונה מאות לירות, אכן נמצא

כשבאתי למשרדה הבנתי שהכסף האבוד, שמונה מאות לירות, אכן נמצא, אך המוצא הוא ילד בן שבע שמונה לכל היותר. אז התעוררו לרבי חיים כמה וכמה ספקות. לא היה לו סימן מובהק בשטרות [כמו הצורה שהם ארוזים או מניין השטרות והסך הנקוב בכל שטר ושטר], ומי שמוצא כסף ואין בו סימן מובהק יכול לקחתו למרות שידוע מי המאבד. אך אם הוא משיב לפנים-משורת-הדין הוא מקיים "ועשית הישר והטוב" (חז"מ רנט). וצריך ליידע את הקטן שהוא פטור מלהחזיר, אך תהיה לו מצוה של לפנים-משורת-הדין.

אך אז התעורר ספק נוסף. מפני שהמשנה בבא מציעא (יב:) אומרת ש"מצאית קטן לאביו", והבן לא יכול לוותר על מה ששייך לאביו. וכאן אנו נכנסים לדיון בטעם הדין, שנחלקו בו רבי יוחנן ושמואל. אם בגלל שהבן סמוך על שולחן האב והוא מוציא עליו הוצאות, הרי במקרה שלנו אביו משלם מעט מאד למוסד, ויתכן אף שאינו משלם כלום. וכאן נכנסנו גם לשאלה האם המוסד נחשב הלכתית כ'אפוטרופוס' והאם אפוטרופוס זוכה באבדת קטן ורשאי לוותר בשמו. גם יש לדון מיהו האפוטרופוס במקרה זה, האם הגב' מונק ע"ה, שהיתה המדריכה של בני הנוער במוסד, או מנהלת המוסד הגב' דויטש ע"ה, אשת רבי בנימין זאב דויטש זצ"ל, או שמא בכלל נשיא הישיבה רבי אברהם כהנמן זצ"ל, שמממן את ההוות שלו שם. ויתכן שהסיבה שאבדת קטן

לאביו היא מטעם אחר, שהוא מגביה בשביל אביו. וגם זה מסובך במקרה כמו שלנו שהילד רחוק מהאב ומחיי האב. בכל שאלה שהתעוררה בחיי אביו מרן ה'סטייפלער' זצ"ל היה רבי חיים נועץ בו ולא מכריע לבד. לצד שהחשיב את אביו מאד, גם חשש מלהורות הלכה בפני רבו. התלוויתי אליו בדרכו אל ה'סטייפלער', ששמע את מגוון הספקות והכריע שראוי לשאול את כל האנשים הנזכרים האם הם מוחלים ומזכים לו את הכסף. חלק מהם אני עצמי שאלתי בשמו. הגב' מונק הסבירה לילד שעומדות לפניו שתי אפשרויות; לרכוש אופניים יקרים, או לקיים מצוה של השבת אבדה לתלמיד-חכם גדול. באופן זה הילד הבין שהוא אינו מחויב...

אך גם לאחר שהילד מחל, הרבנית מונק אמרה שהיא לא מסכימה למחול, אלא אם רבי חיים יתן ספר עם הקדשה לילד שמחזיר את הכסף לפנים משורת הדין. רבי חיים הסכים כמובן, והכסף הושב לו.

לסיפור יש תוספת מעניינת: לפני כמה שנים עצר אותי ברחוב אברך צעיר והציג את עצמו בפני. הוא אותו ילד שבשעתו החזיר את הכסף לפנים משורת הדין. כיום הוא ממתין כעשר שנים לילדים, ועדיין לא נפקד. הוא ביקש ממני שאכניס אותו אל מורי חמי רבי חיים ואספר לו כי הוא הילד, ובתור הכרת הטוב שרבי חיים יבטיח לו ישועה. רבי חיים בירכו בחום וכעבור שנה נפקד בזרע של קיימא.

שאישי מהסובבים את רבי חיים לא יכול לשכוח

לפני כחצי יובל שנים התרחש מאורע שאישי מהסובבים את רבי חיים לא יכול לשכוח. נגנבו מביתו הרבה כספי צדקה, את חלקם ירש מאביו ה'סטייפלער' וחלק אנשים הפקידו אצלו. ביתם של רבי חיים והרבנית היה בית פתוח לרווחה בפני כל דורש ומבקש, והיה קל מאד לגנב להסתנן פנימה ולקחת מכל הבא ליד.

אגב, שמעתי לאחרונה מגיסי רבי יצחק שאול קנייבסקי שליט"א שאביו רבי חיים התוודע לגניבה כשהיה באמצע הלימוד איתו, כאשר הרבנית ביקשה להביא משהו מהארון, וכשפתח אותו גילה שהארון ריק מכסף. הוא החוויר מהלם וזעזוע, אך מיד חזר למקומו והמשיך ללמוד באותה שורה בתוספות, ורק כשסיים את הלימוד טיפל בעניין הגניבה. כזו היתה השליטה המוחלטת שלו על ההרגשות. מה שהציק לו בעיקר היה איך יתכן שהגנב הצליח לגנוב את כספי הצדקה. הוא התבטא שאם כל הכסף היה כשר, הגנב לא היה יכול לבצע את זממו. וכנראה היו כאן כספים שאינם בתכלית הכשרות. הוא חקר ופשפש בזיכרונו ולא עלה בליבו מקרים שנהג שלא כדין בענייני הכסף, אך בגלל חשבון הנפש המדוקדק נזכר במעשה אחר שאירע

שלפני שלושים שנה, שהביאו לו כסף להעביר לאחותו הרבנית ברמן ע"ה, ובמעטפה היו גם שטרות של שני דולר - שטרות שהינם נדירים ביותר - ואחת מבנותיו ביקשה להמיר כסף שלה בשטרות האלו. כעת לאחר הגניבה הוא הרחרר שאולי היה אסור לעשות כדבר הזה, אפילו שסוף סוף השווי הוא אותו הדבר, בגלל שהיו אלו שטרות נדירים ואולי אחותו היתה מפיקה מכך יותר. משכך עלה במחשבתו, שלח לרבנית ברמן שטר של שני דולר. בחלוף חצי שנה רבי חיים שלח לה שוב שטר של שני דולר. מה קרה? הסביר רבי חיים שמישהו הביא לו עכשיו שטר של שני דולר עם סוג מסוים של הטבעה של הבנק האמריקאי והוא איננו זוכר את פרטי השטר ההוא לפני שלושים שנה, ולכן שולח לה גם מהסוג הזה. הרבנית ברמן, שהבינה את גודל הדבר, שמרה לעצמה את השטר במעטפה לעדות עד היכן מגיעה הזהירות בענייני ממונות.

הסיפור הזה מאלף אותנו מהו דקדוק בהלכה כחוט-השערה. אבל גם נוכחים אנו לראות איך רבי חיים, שלא זכר בענייני העולם כלום ובוודאי לא ידע בצורת מטבע ובוודאי לא הבחין בדקויות כמו אופן וצבע ההטבעה, זכר לפרטים מה שקרה לפני שלושים שנה כאשר הדבר קשור היה לדקדוק הלכה. (מתוך הספר 'לעשות רצונך')

מבצע חפץ חיים

ארגון 'נוצרי לשון' מזמין אתכם להצטרף לאלפי הלומדים בספר 'חפץ חיים' או 'אהבת חסד', ללימוד קצר יומי ולזכות בעולם הזה ובבא.

במסגרת המבצע המיוחד לומדים באחד מהספרים הנ"ל למשך 40 יום וחוזים לברכה מיוחדת של מרנן ורבנן שליט"א.

בנוסף תיערך הגרלה מיוחדת בפרסים מיוחדים ללומדים.

הצטרפו גם אתם כבר עכשיו - פרטים מלאים בעמודים 16-17

‘ההבדל היחיד שבין המראה לזכוכית הפשוטה של החלון, הוא שאת המראה ציפו בשכבת כסף דקה. וראה זה פלא: שכבת כסף זו - גורמת לאדם לא לראות אחרים, רק את עצמו’

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על הממון שניתן לאדם בתורת פקדון

“לך עמוד ליד הראי”, ביקש הרב, והעשיר עשה כדבריו. נעמד מול הראי.
שאל אותו הרב: “מה ראית בראי?”
“ראיתי את עצמי”, ענה העשיר. שוב ביקש ממנו הרב לעמוד ליד החלון ולהסתכל מבעד לשמשת הזכוכית ברחוב. הלך העשיר והסתכל.
שאל הרב: “מה ראית מבעד לחלון?”

- ראיתי כמה אנשים עוברים ושבים ברחוב.
אמר לו הרב: “שים לב! הראי גם זכוכית. ההבדל היחיד שבין הראי לזכוכית הפשוטה של החלון, הוא שאת הראי ציפו בשכבת כסף דקה. וראה זה פלא: שכבת כסף זו - גורמת לאדם לא לראות אחרים, רק את עצמו. בלעדיה, ניתן לראות מבעד לזכוכית גם אנשים אחרים...”

“הכסף גורם לאדם להיות אנוכי, לראות רק את עצמו ולא לחוש בצער הזולת, לא להכיר בצרכיו!”
המשיך הרב ונתן לו מוסר: “אתה חושב שהכסף שלך, אבל ביום אחד כל רכושך עלול להילקח ממך. יכולים לבוא הפקידים הקשוחים ממס הכנסה, דבר ראשון להכניס אותך לכלא ודבר שני לחלוט לך את כל הרכוש. במקביל, עלולה להתרחש באופן פתאומי הפיכה צבאית במדינה, והממשל החדש יחרים לך את כל הרכוש, או שלפתע תגלה שההוא שהשקעת אצלו עשה לך “עוקץ”, נעלם עם כל כספך ולא נודעו עקבותיו. ולא רק לך הוא עשה את זה אלא לעוד שלושים איש... לכן כדאי לך לנצל את הממון כל עוד הוא ברשותך, ולתת ממנו צדקה ביד נדיבה!”

(מתוך ‘דורש ציון’ בהוצאת ‘יפה נוף’)

כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֶּלִּים (כב)

אמרו רבותינו: כסף או כלים “לשמור” - הממון שהקב”ה נותן לאדם אינו שלו, אלא ניתן לו בתורת פיקדון, שיעשה בו צדקה. ואם לא, “וגונב מבית האיש” - הממון שהקב”ה נותן לאדם נלקח ממנו, כי לא עשה איתו צדקה.
מסופר על אחד הקדמונים שהיה בעירו עשיר גדול שהיה נותן צדקה אבל לא כמו שצריך.
יום אחד בא אל הרב אחד מבני העיר, עני מרוד, ותינה לפניו את צרתו: “בתי הגיעה לפרקה ועלי להשיאה, ואין בידי פרוטה לפורטה, מה אעשה?”

אמר לו הרב: “הרי בעירנו מתגורר עשיר פלוני, תפנה אליו.”
“פניתי אליו”, אמר העני, “ונתן לי בקושי, מעט מאוד.”
“אם כן”, אמר הרב, “בא נלך אליו שנינו יחד.”

הלכו שניהם לבית של העשיר. העשיר הבחין דרך החלון ברב העיר מתקרב לביתו, יצא לקראתו ואמר: “כבוד הרב, ברוך הבא בצל קורתך, במה זכית?”
הרב נכנס והתיישב בסלון המרווח. שאל העשיר: “מה הרב שותה, קפה? תה?”

אמר לו הרב: “אותי לא מעניין כלום עכשיו. באתי עבור העני הזה שצריך לחתן את בתו אין בידו האמצעים הדרושים לכך.”
“אבל כבר נתתי לו, מדוע הוא בא עוד פעם?” תמה העשיר.
“נכון”, אמר הרב, “אבל זה לא מספיק.”
כעת ביקש הרב מהעני שיציג לפניו את פירוט ההוצאות המינימאליות ביותר הנצרכות לחתונת בתו. החשבון הסתכם בכמה עשרות אלפי שקלים.

פנה הרב לעשיר ואמר: “תן לו את כל ההוצאות!”

יש לך מראה בבית?

העשיר התחיל להתפתל. שאל אותו הרב: “יש לך מראה בבית?”
אמר העשיר: “כל הבית מלא במראות.”

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אספר לכם מעשה, שאילו באנו לעולם בשבילו - דיינו. בבני ברק היה גברא רבא מגדולי ישראל, רבי אברהם גניחובסקי, גאון הגאונים בתורה, ולא פחות מכך גאון הגאונים במדות

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על בין אדם לחברו ומדות טובות

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים (כא)

ואמר: "הוי, סליחה! אתה דופק כבר הרבה זמן? לא שמעתי! באמת קבענו ללמוד, אבל הייתי מאד מאד עייף, אז הלכתי קצת לנוח... תיכנס, אין דבר, לא שמעתי שאתה דופק, טוב תיכנס, אני רק הולך להתלבש ונשב...".

רבותי, צריך שכל איך לעשות חסד ואיך לשמור על כבוד הזולת כך שהשני לא יפגע ולא יעלב! אך לא רק שכל דרוש כאן, כי אם גם סייעתא דשמיא וזכויות...

פעם אחת הגיע יהודי מתל אביב לויז'ניץ עם בנו להנחת תפילין

אצל החסידים המנהג הוא שבפעם הראשונה שבחור הבר-מצוה מניח תפילין הרבי מניח לו או שהוא עוזר לו להניח, והציבור מתכבד בקידוש, שהרי 'פטור בלא כלום אי אפשר'.

פעם אחת הגיע יהודי מתל אביב לויז'ניץ עם בנו להנחת תפילין. אותו אדם היה מהבית חסיד ויז'ניץ, אבל במהלך השנים התרחק והפך למודרני. עם זאת על הנחת תפילין של ה"אמרי חיים" זצ"ל לא אבה לוותר, ומאחר שהרבי היה מתפלל בישיבה, הגיע לשם עם בנו. הוא הביא עמו עשרות קילוגרמים של לעקאך לחלק לכל הישיבה, שמנתה מאות בחורים, אך הבחורים עמדו מיד על טיבו והבינו שכשרות העוגות שהביא מוטלת בספק גדול ואף אחד לא ניגש לקחת.

ה"אמרי חיים" ראה זאת ממקומו, מיד ניגש ואמר: "בחורים, בחורים! בואו! אתם לא רוצים לקחת? מה יש? אינכם אוכלים לפני 'רבנו תם'? בואו תעשו מה שאני עושה: אני לוקח שתי חתיכות ומשאיר אותן לאחר 'רבנו תם', תעשו גם אתם כמוני. אחרי תפילין של רבנו תם - תאכלו...". נגשו הבחורים ולקחו, ותוך רגעים ספורים התרוקן השולחן, לשמחת בעל השמחה.

מעשה שהוא פלא פלאים, וכשסיפרו היו עיניו זולגות דמעות

עוד מספרים על רבי אברהם גניחובסקי - הוא היה נוהג לעשר כל דבר. פעם קרה שהתארח אצל פלוני, והלה הגיש לו מגש שעליו כוס משקה. מיד קם ממקומו, רץ אליו ואמר: "אני לא מסכים בשום אופן שתגיש לי". תוך כדי העברת המגש שפך מעט מהמשקה, וכך סודר עניין המעשר בלי שאף אחד ידבר עליו...

פרשת משפטים עוסקת בעניינים שבין אדם לחברו ובממון חברו. רבי ישראל מסלנט זי"ע נפטר בשבוע של פרשת משפטים, שהרי היא רציית שלו הוא בכ"ה בשבט, ואמרו חכמי דורו שזוהי באמת הפרשה 'שלו'... כמה כוחות השקיע על מנת לחנך, להשריש ולהחדיר בעם ישראל את העניין של בין אדם לחברו ואת האש שיש בזה!

שמעתי פעם דבר נפלא מרבי חיים שמואלביץ זצ"ל. (לגבי מה שחז"ל אומרים ש"שטן ופנינה לשם שמיים התכוונו" (בבא בתרא טז).

כשאחד מכניס את ידו באש, הוא לא מקבל עונש להישרף, אלא זאת המציאות. אש שורפת, ולכן מי שמכניס את היד שלו לאש היא נשרפת לו. גם אם אדם מכניס את היד 'לשם שמיים' - היד נשרפת, בגלל המציאות ולא כעונש, שהרי אם זה היה עונש, במקרה של 'לשם שמיים' לא היה צריך לקבל אותו!

בין אדם לחברו איז א-פאיער! זו אש!

בין אדם לחברו איז א-פאיער! זו אש! לפגוע ביהודי זה פחד פחדים!!

אספר לכם מעשה, שאילו באנו לעולם בשבילו - דיינו. בבני ברק חי גברא רבא מגדולי ישראל, רבי אברהם גניחובסקי [זצ"ל], גאון הגאונים בתורה, ולא פחות מכך גאון הגאונים במדות. הוא לא רק נזהר שלא לפגוע ונוקט ב'שב ואל תעשה', אלא יוצא מגדרו כדי לגרום לשני להרגיש טוב. שואלים אותו שאלה לא לעניין, 'א קלאץ קאשע', והוא: "הו, שאלה גדולה שאלת" - ומתחיל לדבר עם השואל וממשיך לדבר אתו... אין ספק שלא בחינם זכה להיות מרביץ תורה כל כך גדול.

פעם ארע שהחברותא שלו הגיע ללמוד אתו בשבת בצהריים. החברותא התבלבל וצלצל בפעמון [בעיצומה של שבת קדש!]. אמר רבי אברהם לעצמו: הרי אם אפתח לו את הדלת הוא יתבייש על שנכשל בחילול שבת.

מה עשה?

רץ מיד ללבוש בגדי שינה. החברותא המשיך לדפוק ולדפוק במשך כמה דקות. אחר כך פתח לו רבי אברהם בעיניים עייפות

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל סיפר על רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל מעשה שהוא פלא פלאים, וכשסיפרו היו עיניו זולגות דמעות: לרבי יצחק אלחנן, שהיה פוסק הדור, הגיעה שאלה הלכתית מקהילה פלונית. בשאלה זו הכריע כבר רב הקהילה להיתר, אך מדובר היה בטעות שטעה בדבר משנה.

רבי יצחק אלחנן ידע כי אין דעת ראשי הקהל נוחה מאותו רב, וכי הם מחפשים עילה כלשהי כדי לזרוק אותו. מה יעשה? אם יכתוב שאסור - יהיו באותה קהילה אנשים שיתמלאו שמחה וששון: "תראו, תראו את הרב שלנו". מצד שני אם יכתוב שמותר - נמצא שהכשיל יהודים, חלילה.

מה עשה? - מצא עצה. ישב וכתב מכתב ארוך שבו כתב שמותר. אחר כך שלח טלגרמה: "מה שפסקתי במכתב טעות היתה בידי, אני חוזר בי ואוסר". אם רבי יצחק אלחנן, פוסק הדור, טעה - על אחת כמה וכמה שלרב שלהם יהיה מותר לטעות... כך לא הכשיל מחד, ומאידך לא גרם להלבנת פנים. זו הדרך בבין אדם לחברו!

אני לא מרשה לגשת לספרים!!

ר' חיים ויטאל ב"שערי קדושה" שואל מדוע ענין המדות לא מוזכר בתורה, ועונה שמדות הן לפני תורה. זו ההקדמה לתורה. בלעדיהן לא מתחיל שום דבר. זוהי כל מהות האדם! לא מדברים רק שלא לבזות משהו, לא לפגוע. מדברים גם על דברים דקים, דקות במדות טובות!

לרבי חיים עוזר זצ"ל הגיע פעם יהודי והרצה לפניו מערכה שהכין בלימוד. א' שטיקל תורה. רש"י אומר ככה, תוספות אומר ככה וכו'. אומר לו ר' חיים עוזר: "נראה לי שהתוספות אומרים אחרת". אבל היהודי התווכח: "מה זאת אומרת? הרי עכשיו אני למדתי את הסוגיא ואני יודע מה תוספות אומרים". רבי חיים עוזר שוב אומר: "נראה לי שהתוספות אומרים אחרת". הוא מתווכח ומישהו מהנוכחים רוצה לגשת לארון להוציא גמרא ולראות עם מי הצדק.

ואז צעק רבי חיים עוזר בקול גדול, שאף פעם לא שמעו אותו צועק כך: "אני לא מרשה לגשת לספרים!!"

הוא שומע שר' חיים עוזר לא מרשה לגשת, והוא בטוח בצדקתו. 'בטח רבי חיים עוזר פוחד שאתפוס אותו בטעות...' חשב לעצמו. רץ לבית כנסת, פתח את הגמרא וראה שרבי חיים עוזר צדק.

התברר שרבי חיים עוזר לא הרשה לגשת לארון הספרים כי פחד שההוא יתבייש על שדיבר כך אל רבי חיים עוזר לעיני כולם. הוא פחד מהבזיון שלו!

הטשעבינער רב הגיע פעם מירושלים לחתונה בבני ברק. ראש הישיבה היה מסדר הקידושין והיתה לו גם חתונה בתל אביב. באותם ימים, לנסוע מבני ברק לתל אביב זה היה כמו היום לנסוע

מבני ברק לצפת... חיכו וחיכו וראש הישיבה טרם מגיע. גם הרב מטשעבין עומד ומחכה, והתעורר בלבו חשש שלבעל השמחה לא יהיה נעים מכך. פנה לרבי חיים טודרוס שישב לידו ואמר: "אה, רבי חיים, מה אומר לך. אני כבר מזמן לא זוכר כזו הנאה. בירושלים מה אני עושה בבית? יושב בין ארבעה קירות, עם עצמי. כאן יושבים ביחד תלמידי חכמים, מדברים בלימוד! איזו הנאה!..."

(מתוך 'חי ראובן' בהוצאת 'יפה נוף')

לשיעור שלכם מקשיבים 20.000 איש !!

כמה אתם הייתם מוכנים להשקיע
לתת שיעור או שיחת חיזוק
ל 20.000 איש ? ?
כנראה הרבה..

לזכות ולהיות שותף בזיכוי הרבים אדיר..

בואו והשתתפו עמנו בהוצאות הדפסת
גליונות 'על הצדיקים' ותזכו מדי שבוע
להיות שותפים בחיזוק כ 20.000 קוראים

התקשרו
055 - 400 - 77 - 20

או כתבו לנו למייל
A950850750@GMAIL.COM

מראה מפעים במיוחד אירע פעם בעיצומו של ועד מוסרי שעסק בעניין מידות טובות ולב טוב לזולת. רבי אריה ציטט את דברי רש"י, ומרוב חיבורו אל הדברים, פרץ בבכי נרגש

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שלא רכש בהן מספיק שלמות. מטעם זה כידוע, סירב רבי אריה בהתחלה למלא את מקום אביו, הגאון הצדיק רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת מיר, למסור במקומו את השיחות הקבועות בישיבה. כשדודו, ראש הישיבה, מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ניסה להפציר בו ולשכנע אותו כי הוא ראוי לאותה משרה רמה, הצליח רבי אריה בחכמתו הרבה, להפוך את הקערה על פיה ולשכנע את רבי חיים, כי דווקא הוא עצמו זה שראוי להתחיל למסור שיחות בישיבה... בסופו של דבר, אכן השתכנע רבי חיים לטיעוניו של רבי אריה, ובזכותו החל למסור שיחות מוסריות בישיבה, וכך זכה עולם התורה לטעום מעט מההרגשים העדינים של רבי חיים, ולהיווכח בכוחו העצום והבלתי נדלה גם בתחום המוסר. יסודותיו העצומים והנפלאים מתבדרים בשמו עד היום, וספרו 'שיחות מוסר', שרבי אריה עצמו ערך בטוב טעם ודעת, קנה שביטה בבתי מדרשות והיכלי התורה והיראה בכל אתר ואתר.

פרץ בבכי נרגש שסחט דמעות מכולנו

מראה מפעים במיוחד אירע פעם בעיצומו של ועד מוסרי שעסק בעניין מידות טובות ולב טוב לזולת. רבי אריה ציטט את דברי רש"י בתהילים, ומרוב חיבורו אל הדברים וחיבתו ותשוקתו כלפיהם, פרץ בבכי נרגש שסחט דמעות מכולנו.

היה זה כאשר הקריא את דברי רש"י בתהילים על הפסוק: "אֶתָּה כֹּנֶנֶת מִיָּשָׁרִים מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּיַעֲקֹב אֶתָּה עֹשֶׂיתָ" (צט.). מפרש רש"י בשם 'מדרש תנחומא': "אתה כוננת מישרים - פשרה ושימת שלום בין אנשים כוננת באמרך 'כי תראה חמור שונאך רובץ', 'כי תפגע שור אויבך'. מי הוא שיראה את שונאו גומל לו חסד שלא ידבנו ליבו לחבקו ולנשקו?!"

כוונת רש"י שם לומר, שכאשר ציוותה התורה את האדם שרואה את חמור שונאו רובץ תחת משאיו לסייע לו להרימו, או כשפוגש את שורו או חמורו של אויבו תועה בדרך ועליו להשיבו לבעליו, יש לה בזה רצון נוסף מלבד המצווה כשלעצמה. התורה רצתה לכונן שלום בעולם בין בני אדם. כאשר אדם רואה את שונאו מסייע לו בטעינת החמור או משיב לו את אבידתו, זה גורם לו לאהוב מחדש את חברו, ואף לחבקו ולנשקו. נמצא שהתורה בחוקיה הישרים מכוננת שלום בעולם.

"צא ולמד", עורר רבי אריה בקול נרגש ונשנק מבכי, "כיצד כל

הפרשה מתחילה בעניין עבד עברי הנמכר בגניבתו, וכן בהמשך עוסקת הפרשה בשאר דיני גניבות, חבלות ורציחות, ודבר זה לכאורה טעון ביאור רב.

הרי לאחר פרשות נעלות כאלה, העוסקות ביסודות האמונה של כלל ישראל, קבלת התורה ויציאת מצרים, היה מתאים שהתורה תתחיל בפירוט המצוות החשובות המצויות בכל יום; ציצית, תפילין וקריאת שמע. בהלכות הנוגעות לדבקות הבורא, או לכל הפחות בעניין בניית המשכן.

אך לא! התורה מתחילה מיד בעניין מגונה וכלל לא מהותי ואופייני לעם השם, בעניין עבד הנמכר בגניבתו. הלא עבד הוא היצור השפל באומה, שבמעשי הגזילות שלו ירד עד לדיוטה תחתונה ושלח יד בממון חברו. ואנו עומדים ותמהים, כך מתחילה פרשה כה חשובה ויסודית בתורה כפרשת משפטים?

בשמו של רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, מובא, שהסביר את הסיבה בגללה התחילה התורה עם פרשת עבד עברי, כשהחלה לפרט את דיני התורה. משום שאם יקיים האדם את הלכות 'עבד עברי' כראוי, אות היא שגם את שאר חלקי התורה הוא מקיים כראוי. כי כאשר האדם נוהג עם העבדים שהם השפלים שבאומה בצורה נאותה, סימן מובהק הוא שגם בשאר חלקי התורה הוא נוהג כהוגן.

זכיתי להסתופף רבות בהיכלו של דודי

במשך השנים זכיתי להסתופף רבות בהיכלו של דודי, הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר-ברכפלד, ומדי פעם לשמוע ממנו ועדים במוסר. השעות המיוחדות הללו במחיצתו אינן נמחות מזיכרוני, אישיותו המרוממת הייתה עבור כולנו דוגמה חיה ומוחשית - מהו זך וטוהר המידות. בו ראינו סמל של שלימות בתורה, בהנהגה, ביראה ובמידות, שכמוהו רוצה הקדוש ברוך הוא שיראה היהודי.

בשיחותיו של רבי אריה חשנו תמיד כי דבריו יוצאים מלב טהור, מתוך עיבוד עצמי עקבי קודם אמירתן. לכן דבריו עשו רושם כה גדול על השומעים ונחרטו עמוק בלבבות. האצילות והנועם המיוחדים בצורת מסירת הדברים, אף הם הוסיפו נופך להשראה המיוחדת שהורגשה בסביבתו בעת שמיעת מוסריו ואמריו.

יש לציין, כי בענוותנותו המיוחדת במינה תמיד הרגיש שאינו ראוי לומר מוסר לאחרים, ונמנע מלהעיר או לתבוע משומעי לקחו על דרגות ומעלות שלפי רום מדרגתו סבר שאינו אווז בהן או

עוד מילה טובה,
עוד לחיצת יד, וכבר
ירד רבי אריה חזרה
לביתו ולתלמודו.

והשכן? עודנו
עומד בפתח הבית,
מביט בתימהון על
שכנו היורד אתגרמי
המדרגות, כשהוא
שקוע בהרהורים:
"ורבי אריה פינקל
ומשפחתו? כיצד
הם מסתדרים בבית

קטן וצפוף כל כך? והשאלה הגדולה יותר, כיצד רוכשים כזאת עין
טובה? לראות אך ורק את טובתם של אחרים?..."

כשאחד מבני הבית הביע מעט תרעומת על הבנייה, השיב לו
רבי אריה בפליאה: "וכי אם השכן שבונה היה הבן שלנו גם כן
היינו מתנגדים?" מפליא!

באופן אישי יכולני להעיד, כי על אף שעל פי הנהגותיו החיצוניות
היה נראה כאילו הוא אדם תמים וחביב, שאינו מבין בתוככי בני
האדם, ורחוק מלהכיר את יצרי מעללי איש. לא אחת נוכחתי
כיצד באמת היה פיקח עצום, ובעיניו החדות ידע לזהות היטב
ומיד מחשבות בני אדם ותחבולותיהם. רק בכל מקום שהנהגת
התמימות לא נפגשה עם ההלכה והדרך הישרה, התעקש לאחוז בה!
פעמים רבות אף השתמש בתמימותו על מנת להשפיע לטובה
על אנשים, היות והכיר וידע היטב כמה תמימותו כובשת לב רבים.
אנשים היו בטוחים שהם 'מנצלים' את טוב ליבו ותמימותו, אך
באמת הוא הוא זה אשר בפיקחותו נתן להם לחוש את התחושה
הזאת, כדי להשפיע עליהם ולקרבם.

דודתי, הרבנית אסתר פינקל ע"ה, אחות מורי חמי, הגאון רבי
מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל, סיפרה לפני עשרות שנים, כי בעלה רבי
אריה היה חוזר מדי יום ויום עם ספרים חדשים שחיברו אברכים
מופלגים משיבת מיר. הוא הרגיש זאת מחובתו האישית לקנות
את ספרם, לעודדם ולחזקם, ולהראות להם בכך את ההערכה
הרבה שהוא מייחס לחיבורם, שנכתב על ידם בעמל רב.

היו חודשים שהנהגה זו נטלה ממנו נתח נכבד ממשכורתו, זאת
על אף המצב הכלכלי הקשה ביותר ששרר אז בביתו. רבי אריה
היה אז בעיצומם של נישואי ילדיו, וחי בדחקות גדולה. הרבנית
התבטאה אז בחביבות: "צריך קופה מיוחדת בשביל הספרים..."

זה ביטוי מועט ללב הטוב של רבי אריה!

כזה היה רבי אריה! הירבה תמיד ביושר ותיקון המידות, והפליא
לעשות זאת בצורה מאלפת ומעוררת השתאות.
לזכרו תאוות נפש!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

ההלכות והחוקים שמצווה אותנו התורה, הגיונם ושורשם במידות
טובות והגונות. כיצד רצון התורה הוא אך ורק ליישר את דרכינו
ואורחותינו, שנאהב האחד את רעהו ושננהג כראוי האחד כלפי
רגשותיו וצרכיו של השני..."

רבי אריה שסימל בהנהגתו האישית רגש יוצא דופן לצרכי הזולת,
בשעה שהקריא את מילותיו הקדושות של רש"י הללו, ליבו עלה
על גדותיו, עד שלא היה מסוגל לעצור את זרם הדמעות שאיימו
לפרוץ בסערה... ראינו את החיבור ואת ההמיה שלו לדברים.
נפשו יצאה בדברו!

על גודל יקר מידותיו התרומיות וליבו הטוב והמיטיב של רבי
אריה, תעיד העובדה המופלאה הבאה, אותה שמעתי מבעל המעשה
לפני שנים רבות:

קילופי הסיד ונפילת הטיח מגג החדר הראו בבירור

בשנים בהן התגוררה משפחת פינקל ברחוב מלאכי בירושלים,
ישב רבי אריה באחד הימים והגה על תלמודו על שולחן הסלון
בשקידה רבה. לפתע החלו להישמע קולות רמים של קדיחות
ודפיקות מהקומה העליונה. בדקות הראשונות תהה רבי אריה
לפשר הקולות, אך דקות ספורות לאחר מכן, קילופי הסיד ונפילת
הטיח מגג החדר הראו בבירור את המתרחש מעל לראשו.

"מה זה?" שאל רבי אריה את הרבנית, "מדוע נשמעות דפיקות
מלמעלה? הכל בסדר?"

"הכל בסדר", השיבה הרבנית, "רק השכן מלמעלה משפץ ומרחיב
את דירתו בחדרים נוספים".

חיוך קל עלה על פניו הטובות של רבי אריה. הוא קם ממקומו,
סגר את הגמרא שבה היה עסוק, לבש את החליפה, חבש את הכובע
ועלה למעלה. הנקישות על הדלת בקושי נשמעו בהמולת הבנייה.
רק לאחר דקות ארוכות הבחין אחד הילדים וניגש לפתוח את הדלת.

"אבא נמצא?" שאל רבי אריה.

"אבא", "אבא", קרא הילד בחלל הבית, "השכן פינקל בדלת".
סומק קל עלה על פני השכן. "הרב פינקל?! הוי! הרי כלל לא
סיפרתי לו על הבנייה המתוכננת... מי יודע מה הוא הולך לומר
לי עתה..." הרהר בליבו.

אך משניגש לדלת, הייתה לו הפתעה, הוא גילה מחזה אחר לגמרי:

כיצד מצליחים אתם להסתדר בדירה קטנה כל כך

"שלום עליכם", קיבלו רבי אריה במאור פנים, ולחץ את ידו
בחמימות. "אשמח להיכנס לשוחח עמכם דבר מה", אמר בעדינות.
"כל כך שמחתי לשמוע שהתחלתם לבנות! כבר מזמן תהיתי
ביני לבין עצמי כיצד מצליחים אתם להסתדר בדירה קטנה
כל כך..."

"ראו", המשיך רבי אריה בדבריו, "אני מתאר לעצמי שהבנייה
והשיפוץ עולים לכם סכום כסף גדול, אך לסייע לכם בכסף איני
יכול. גם לי עצמי אין. אבל אם אתם זקוקים שאחתום על ערבויות
להלוואות וכדומה, אוכל גם אוכל, ובשמחה!..."

הבקשה הייתה פשוטה לחלוטין: לסייע לאלמנה למכור את הרכב המשפחתי. הרכב של בעלה ז"ל נשאר עומד בחנייה, כאבן שאין לה הופכין והיה צורך במישהו שמתמצא קצת

על הצעקה השקטה שמאחורי הדלת הסגורה

מאת: הרב משה שטרנברג

כי אם צעק יצעק אלִי שְׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ (כב)

בשבוע שבו אנו קוראים את המילים המרטיטות "כָּל אֶלְמָנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנֹן", אני רוצה לקחת אתכם אל רגע אחד קטן, טכני לכאורה, שבו קיבלתי מבט חדש.

לפני מספר שנים, קיבלתי בקשה מארגון 'זה לזה'. הבקשה הייתה פשוטה לחלוטין: לסייע לאלמנה למכור את הרכב המשפחתי. הרכב של בעלה ז"ל נשאר עומד בחנייה, כאבן שאין לה הופכין, והיה צורך במישהו שמתמצא קצת, כדי לחסוך לאלמנה את ההתעסקות המעיקה.

ניגשתי למשימה בשמחה, אבל באותם ימים, בעודי מטפל בניירת, בטסט ובמכירה מול קונים פוטנציאליים, הבנתי פתאום משהו עמוק הרבה יותר. הבנתי שהטרגדיה היא לא רק מה שקרה "אז", בעבר. הטרגדיה היא בפרטים הקטנים של החיים.

זה לא רק הלב השבור והגעגוע האינסופי שאינו מרפה. ובסוגיה ענקית זו לא ניכנס עכשיו בכלל, אלא דוקא בכאב יהומיומי, האפור, השוחק, מהדברים הטכניים הפשוטים ביותר, שהופכים למסלול מכשולים בלתי עביר. החיים הופכים למעין תזכורת מתמשכת, על ה"אין". על האבא שאיננו.

זה מתחיל בדברים הפשוטים ביותר, כששקית הזבל עומדת ליד הדלת. במשך שנים, זה היה התפקיד הבלעדי של אבא. הוא היה יוצא, זורק, וחוזר. ופתאום השקית שם, עומדת, מיותרת. היא הופכת למצבה קטנה בתוך הבית.

זה ממשיך כשהתריס נתקע בחצי המסלול, או כשמנורה מתחילה להבהב במטבח. בעבר, זו הייתה פעולה של דקה וחצי. אבא היה עולה על סולם, מסדר, וזהו. עכשיו? עכשיו זה חושך. עכשיו זה חוסר אונים מול מכשיר חשמלי. אין מי שיבין, אין את מי לשאול, ואין מושג איפה בכלל קונים את החלק הזה או את מי מזמינים. כל תקלה קטנה הופכת למשבר שמערער את היציבות השברירית של הבית.

זו דקירה חדה בבשר החי

ועוד לא דיברנו על הדקירות בלב על "אבות ובנים". או סתם אסיפת הורים שגרתית שמתקיימת פעמיים בשנה. עבור כל ההורים, זה ערב רגיל. עבור היתום והאלמנה, זו דקירה חדה

בבשר החי. גם אם המלמד יהיה הכי עדין, ורגיש בעולם - החלל שם. הוא נוכח, הוא זועק.

ומה עם שולחן השבת. רגע הזה שבו הגביע עומד על השולחן, והתפקיד של "אבא", נותר מיותר. הילד הגדול מנסה אולי למלא את המקום בקול רועד, או שהאם מקדשת בעצמה, והלב נחמץ. זהו רגע שבו ההיעדרות הופכת לנוכחות פיזית מעיקה.

וכך גם במוצאי שבת. רגע ההבדלה. הילדים עומדים עם הנר והבשמים, אבל היד שאמורה לאחוז בכוס היין, הקול שאמור לזמר "הנה א-ל-י ישועתי", איננו. הסדר העולמי של הבית התערער. ופתאום, בתוך כל ים הכאב הזה, מגיעה הבירוקרטיה הקרה. סבך של זכויות, טפסים ועניינים כספיים שדורשים כוחות נפש של ברזל - בדיוק הכוחות שחסרים כל כך כרגע. אשה שלא תמיד יודעת איך להתנהל מול הבנק או הרשויות, נדרשת כעת לנהל מערכה מתישה.

ואחרון חביב, וכואב במיוחד - הדואר. מוסדות הצדקה והארגונים, שמתוך חוסר ידיעה ממשיכים לשלוח מכתבים ממוענים באותיות מאירות עיניים ל"הרב הצדיק שליט"א". הם משבחים אותו על תרומתו ומבקשים שוב. או הטלפון שמצלצל בערב, והמוקדנית שמבקשת בתמימות: "אפשר לשוחח עם האבא?".

וכל בקשה כזו היא חץ מורעל. כל מעטפה היא תזכורת חיה לכך שהוא היה כאן, והוא איננו עוד. הדקירות חוזרות שוב ושוב, כל הזמן, ללא הפוגה.

באותו רגע, מול הרכב ההוא שעמד דומם בחנייה, הבנתי. לפעמים, הצעקה הכי חזקה היא הצעקה של המנורה המהבהבת שאף אחד לא מתקן. היא הצעקה של גביע הקידוש שעומד על השולחן ומחכה ליד שלא תגיע. היא הצעקה של המעטפה בתיבת הדואר.

זו הייתה הפעם הראשונה שהבנתי, ולו על קצה המזלג, את עבודת הקודש של ארגון 'זה לזה'. לא רק העזרה הגדולה של נשיאת הארגון הרבנית רוטנברג תליט"א, שלזה בכלל לא נכנסנו, אלא הרגישות המופלאה להיכנס בדיוק לדברים הקטנים - גדולים להיות שם כדי למלא, ולו במעט, את התפקידים החסרים. היכולת לשמוע את הצעקה השקטה הזו, ולהיות שם בדיוק ברגעים הקטנים שהופכים את החיים לאפשריים.

שְׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ. הלוואי שנזכה גם אנחנו לשמוע, להבין, ולפתוח את הלב.

כלב יש בו עזות 'מעושה' ללא גבורה אמיתית, אבל נמר יש לו עזות עם גבורה אמיתית, ולכן נאמר הוי עז כנמר - עם גבורה אמיתית

על הכלבים שיזכו - לַכָּלֵב תִּשְׁלַכְנוּ אוֹתוֹ (כב)

שהכלב מריח פסיעות הגנב

אצל הכלב מפותח במיוחד חוש הריח, ומרחוק יכול להריח מאכלו וכיו"ב. (מדרש תלפיות אות קע"ח), וכבר הובא בבעלי התוספות (תוספות השלם בא עמוד מ"ב) שהכלב מריח פסיעות הגנב עד שתופסו.

ועל כן ראוי הוא שיושלך לפני הכלבים

אמרו חז"ל (בפסחים קי"ח). כל המספר לשון הרע וכו' ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר "לא תשא שמע שוא" וקרי ביה "לא תשיא שמע שוא", וסמך ליה "לכלב תשליכון אותו". וכתב הח"ח שפשוטו הוא, כי דרכו של כלב תמיד להגביה קולו ולהבעית, ולפעמים גם לנשוך למי שעובר לפניו, אפילו אם אותו האיש הולך לפי תומו, כן דרך בעל לשון הרע, לקלקל בקולו על הכל, על כולם הוא מוצא עוולות ומבזה אותם, ועל כן ראוי הוא שיושלך לפני הכלבים ויבעיתוהו וינשכוהו כמידתו. והח"ח מביא שהמהר"ל מפרגא כתב עוד טעם, כי הכלבים היו שומרים את עצמם בעת הצורך מלחרוץ לשונם, כמש"כ "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו", והוא, אשר חלק לו ה' בינה ודעת, לא יוכל לעצור את יצרו מזה, ועל כן הוא גרוע מזה.

והביא שבעל ספר חרדים כתב בשם המקובלים, שלפעמים מענישים אותו למעלה, שמגלגלים נשמתו בכלב, וזה רמז מה שאמרו 'ראוי להשליכו לכלבים', עיי"ש. (שמירת הלשון ח"ב פרק י"ד)

ובמקום אחר (שמירת הלשון שער הזכירה פ"ד) כתב החפץ חיים שכאשר נתבונן היטב נמצא בבעל לשון הרע את כל הסימנים שאמרו חז"ל בכלב שוטה, יעוין שם.

שחולם הרבה על כל מיני כלבים

אחד התאונן שחולם הרבה על כל מיני כלבים, אמר הגר"ח קניבסקי שיפסיק לדבר לשון הרע שכתוב ע"ז ראוי לזורקו לכלבים.

וְכִשְׁרָ פִּשְׁרָה מְרַפָּה לֹא תִאָּכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכְנוּ אוֹתוֹ (כב)

בעבור שהכלב לא חרץ לשונו בזמן מכת בכורות ויציאת מצרים, זכה שכל טריפה לכלב תשליכון אותו. בראשונים הובאו כמה סיבות שהיה לכלב בטבעו לחרוץ ולנבוח; שהרי ראה את מלאך המות, ומבואר בגמ' (ב"ק ס':) מלאך המות בעיר כלבים בוכים. (ריב"א בשם הר"מ מקוצי) וכן שטבע הכלב לנבוח כשוראה אנשים עם מקלות, וכאן ראה את בני ישראל עם מקלם בידם ולא נבח (פירוש הרא"ש עה"ת) וכן שבחצות לילה הכלבים צועקים (כמובא בברכות ג'). ולא נבחו (חזקוני) וראה בדעת זקנים.

ששים רבוא כלבים

במדרש רבה פרשת ויצא כתוב שהיה ליעקב אבינו כלבים רבים לצורך שמירת צאנו, רבי לוי אמר ששים רבוא כלבים, רבנן אמרי מאה ועשרין רבוא, ולא פליגי (-במניין העדרים), מאן דאמר ששים רבוא - לכל עדר ועדר חד כלב, מאן דאמר מאה ועשרים רבוא - לכל עדר תרין כלבין.

שוהה אכילתו במעיו ג' ימים

יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים (ראה שבת קנ"ה:). וכתבו התוס' בב"ב (ח. ד"ה ככלב וכעורב) ש"נותן לבהמה לחמה" - 'בהמה' בגימטריא 'כלב'.

שכלב יש בו עזות 'מעושה' ללא גבורה אמיתית

אמר ר"ש בן לקיש ג' עזין הן, ישראל באומות, כלב בחיות, תרגול בעופות. (ראה ביצה כ"ה:)

והגם שכלב הוא עז, בכל זאת אמר יהודה בן תימא הוי 'עז כנמר', ולא אמר 'עז ככלב', וביאר הגרש"ז אויערבאך, שכלב יש בו עזות 'מעושה' ללא גבורה אמיתית, אבל נמר יש לו עזות עם גבורה אמיתית, ולכן נאמר הוי עז כנמר - עם גבורה אמיתית. (אוצר הידיעות השלם)

"אין שום עצה להנצל מידי צרות המתחדשות יום ויום, מאוד יש להתחזק במידת החסד כדי שע"י זה יתעורר מידת החסד העליונה"

(אהבת חסד ח"ב הגהה לפרק ה')

**לומדים
במשך
40 יום**

הלומדים
ב-2 הספרים
יכנסו פעמיים
להגרלה!

או:

בספר:

ונכנסים בעז"ה להגרלות ענק!

פרס
שלישי
דירת
אירוח
לשבת
בצפת /
ביסודות

פרס
שני
500 ש"ח
במזומן
(4 זוכים)

פרס
ראשון
3,000 ש"ח
במזומן
(זוכה 1)

בנוסף, כל הלומדים יוכלו להכניס שם לברכה לפי בקשתם
למנן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ורשכבה"ג מנן רה"י הגאון רבי דב לנדו שליט"א
ומנן הגאון רבי משה צדקה שליט"א
הגרי"ח סופר שליט"א, הגרמ"מ פוקס שליט"א והגר"ב פינקל שליט"א

073-345-30-85

להרשמה והעברת
שמות לברכה

נא לתלות במקום בולט עד י' אדר

גם אני רוצה להצטרף אליכם הצנקה כהבחת הח"ח:

"ועל ידי זה היה מתמלא כל העולם במידת החסד וממילא היו מתבטלים כל התלאות וכל הצרות מהעולם" (אהבת חסד ח"ב י"ד)

אבל יש לי כמה שאלות-

האם ניתן להצטרף את היום?

גם אם החסרתם יום או יומיים בשבוע-ניתן להשלים.

אני מצרפת?

אחרי שהתחלת ללמוד מתקשרים ונרשמים בקו הטלפון המיוחד:

073-345-30-85

איפה נמצאים את השמות להצטרף?

בטל' הנ"ל שלוחה 3.

כמה שעות אקבל לימוד?

2 שעות על כל מסלול לימוד.
- אם משכנעים עוד אדם ללמוד, אפשר לרשום עוד 2 שעות
- כל מי שילמד 50 יום ומעלה יוכל לצרף עוד שעות לברכה

מתי יתקיימו מלמדי החר"ח?

א"ה ביום המיוחד שנטל עשר עטרות - ראש חודש ניסן הבעל"ט

מתי מתחילים?

מתחילים היום! דברים טובים לא דוחים... (אפשר גם להתחיל בכל תאריך עד י' אדר)

מה אומרים?

אפשרותא: בספר "אהבת חסד".
לומדים את ההקדמה והפתיחה ומדלגים אח"כ לחלק השני בספר ענייני גמילות חסדים.
אפשרות ב': בספר "חפץ חיים-שמירת הלשון".
או בחלק 'חפץ חיים'-ההלכות או בחלק 'שמירת הלשון'-המוסר.
(אפשר ללמוד בחלק מהימים ב'חפץ חיים' ובחלקם ב'שמירת הלשון')
אפשרות ג': ללמוד ב-2 הספרים ולהיכנס להגרלה פעמיים!

באיזה תאריך אומרים?

מתחילים בתחילת הספר. אם יש לכם כבר קביעות בספר - תמשיכו איפה שאתם אוחזים.

כמה זמן אומרים?

לומדים כל יום קטע לפי הסדר של ה"חלוקה היומית" בספר.

ההגרלה הגדולה תתקיים בעז"ה בי' ניסן פ"ו

ביכולתכם לזכות בעוד רכבות זכויות אם תשכנעו עוד יהודים להצטרף למבצע הגדול, ותזכו לשפע של ברכות: זיווגים ורפואות, ילדים ופרנסות, נחת ושמחות וכל הישועות.

03-6171132

ניתן לשמוע שיעורים בח"ח ואהב"ח ובנושאי בין אדם לחברו, בעברית ובאידיש

פעם אירע שהש"ץ האריך מאד בתפילת שבת בבוקר

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

ולא תִּלְחָצְנוּ (כ"ב ב)

פעם אירע שהש"ץ האריך מאד בתפילת שבת בבוקר. הגרי"ש אלישיב זצ"ל היה אז בשנותיו האחרונות, אז חולשתו היתה רבה על למאוד, ובנוסף היה לאחר שעות לימוד החל מהשעה שתים בלילה, ובאותם הימים התעלף פעמים רבות.

ניגש אליו נכדו ואמר לו: 'אולי נרמז לחזן לקצר?' אך הגרי"ש סרב: 'בשום פנים ואופן! הנכד הדואג ניסה שוב: 'אבל סבא חלש ועלול להתעלף, אך הגרי"ש בשלו: 'הרי יש לחזן הנאה, איך אפשר להפסיק לו את הנאתו?!' (ריש"א דגלותא ע' שב) (תוכו רצוף אהבה).

אֶת הָעֵנִי עֲפֹךְ (כ"ב ב"ד)

כשבא העני ללוות ממך מעות, אל תלווה לו בפרהסיא, אלא כשהוא עמך (מעם לועז).

איתא במדרש רבה (ויקרא ל"ד ח'): 'העני עושה עם בעל הבית יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני'. ופירש שם ה"פה תואר: 'יותר ממה שהעשיר מיטיב עם העני בממון שמחיהו - יותר מיטיב העני עמו, כי ע"ז מתברר ממנו של העשיר ומחיהו. ואיתא במסכת שבת שצדקה מצילה ממיתה משונה וממיתה טבעית ומשיג כבוד.

עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁכְּנוּ לוֹ (כ"ב ב"ה)

כתב ה'כלי יקר': על צד הרמז הזכיר השמש, לומר: הסתכל בשמש שבראתי לשמשכם כחסד וצדקה, שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכל המצוות שעושים בעוה"ז יראי ה' וחושבי שמו - כולם אינם כדאי לחסד גדול זה שהקב"ה מזריח השמש בכל יום. וע"כ הסתכל בשמש צדקה שאני עושה עמך ותיקח מוסר וממני תראה ותעשה. כשם שאני מזריח לך החמה - כך אתה תזריח לעני זה ההולך חשכים ואין נוגה לו, כדאיתא בישעיה (נ"ח ז-י) 'הלוא פרוס לרעב לחמך' וסמך ליה 'אז יבקע כשחר אורך... וזרח בחושך אורך'.

(מתוך גליונו של הרב צולק תשפה)

מדובר ב'שיינער איד' שאינו רגיל לישא שוה על כתפו.

פנינים מהגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א

חֲמִשָּׁה בְּקֶרֶת יִשְׁלַם תַּחַת הַשּׁוּר
וְאַרְבַּע צֵאן תַּחַת הַשָּׂה (כא)

מעשה שהיה בהגרא"מ שך זצ"ל, שאל את אחד הנערים בבית המדרש על דברי רש"י בפרשה, אמר ר' יוחנן בן זכאי חס המקום על כבודן של בריות שור שהולך ברגליו ולא נתבזה בו הגנב לנושאו על כתפו

משלם ה', שה שנסאו על כתפו משלם ד' הואיל ונתבזה בו'. והרי בשה שכבר התבזה עליו משלם רק ד' ולא ה', וקשה וכי כך משערים בזיון של יהודי? רק מחיר של שוה אחד? והרי ב'בושת' כתוב 'הכל לפי המבייש והמתבייש', איך אפשר למדוד דבר קצוב שבזיונו של הגנב שווה רק שוה אחד בלבד. והרי לא מדובר באיש בזוי מעיקרא, דא"כ לא נתבזה, אלא מדובר ב'שיינער איד' שאינו רגיל לישא שוה על כתפו, זקן ואינו לפי כבודו, וא"כ איך משערים בזיונו רק במחיר של שוה אחד בלבד?

ותירץ הגרא"מ שמכיון שבאותו לילה שגנב את השוה ונשאו על כתפו, הוא בעצם הודה בעצמו שכבודו שווה רק שוה, שהרי היה מוכן לוותר על כבודו בעבור רוח של השוה הגנוב. הרי שאדם עצמו קוצב כמה שווה הכבוד שלו, כמה שהוא מוכן לוותר עבורו, אם הוא מוכן לוותר על כבודו בעבור שוה, סימן שהוא עצמו קובע שכבודו שווה רק שוה. וכמו שהוכיח ה'חפץ חיים' זי"ע את היוצא מבית המדרש לפני קדיש בתרא כדי להרוויח עוד מאה זוז, שעליו אמרינן 'שכר מצוה בהאי עלמא איכא', כי הוא קצב בנפשו שיהא שמה רבא שווה פחות ממאה דולר. בעבור חמישים דולר רוח, לא היה יוצא מבית המדרש, בעבור מאה דולר כן יצא, סימן שהוא עצמו קבע את מחיר הקדיש. והא דאמרינן 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא', הני מילי בלא קצב הוא בעצמו מחיר המצוה. אמנם רבותינו הקדושים המתיקו את הדינים ואמרו לאידך גיסא, הקב"ה משער שכר המצוה כפי מה שאדם מעריך אותה אחר מעשהו. אחר שכן נשאר בביהמ"ד וענה אמן יהא שמה רבא על קדיש בתרא, לא ימכרו אפילו תמורת מאה אלף, אלא שלפני כן היה לו יצר הרע למעט בערך הקדיש בנפשו, עתה לאחר שהתגבר וכן ענה קדיש, ונסתלק היצר, עתה אינו מוכן למכור קדיש אחד אפילו בתמורה למחיר חתונה שלימה של בנו.

(שיעורים פרשת משפטים תשפ"ה קול הלשון)

מדוע נקרא העבד בתואר 'עברי'

ביאורים על הפרשה מהגאון רבי גואל אלקריף שליט"א

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי (כא)

המצוה הראשונה המופיעה בתורה לאחר מתן תורה, זו מצוות עבד עברי. מדובר על גנב שאין לו כסף להשיב את הגניבה, ובית דין מוכרים אותו לעבד, ואת הכסף שמקבלים תמורת מכירתו נותנים לאיש שממנו גנב העבד.

האלשיך הקדוש שואל:

א. מדוע המצווה הראשונה המופיעה בתורה לאחר מתן

תורה, עוסקת במכירת עבד עברי, וכי חסרות מצוות חשובות יותר להתחיל בהן?

ב. לשון הכתוב ממש מעורר פליאה. מדוע נאמר "כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי" וכי קונים 'עבד', והרי כל עוד שהוא לא נמכר, עדיין אין הוא עבד אלא בן חורין? מן הנכון היה לומר: 'כי תקנה עברי לעבד'!

ג. מדוע נקרא העבד בתואר 'עברי', היה צריך לומר 'כי תקנה ישראלי לעבד'?

אומר האלשיך הקדוש יסוד נפלא. אומרת התורה לאדם: זכור נא כי כאשר אתה קונה יהודי, הרי אתה קונה עבד ה'. מכל אומות העולם, לא בחר השי"ת להיות לו לעבדים אלא רק את עם ישראל. היהודי הזה, אף שהוא נכשל בעבירה של גניבה, הוא עבד ה'. אמת שהוא נכשל בגניבה, אבל הרי הוא צאצא של 'אברהם העברי' שאמרו רבותינו כי כוחו היה לעמוד מול כל העולם. הוא נמצא בעבר אחד וכל העולם מן העבר השני. אומר הקב"ה לאותו קונה: אני מאמין באותו גנב שהוא יכול לחזור בתשובה ולהתעלות, עד שיגיע לדרגה של 'עברי' ויהיה כה חשוב עד שהוא יוכל לעמוד מול כל העולם ולעבוד את ה'.

יש באפשרותו להתעלות ולהתרומם. אם כן עליך לדאוג לו, לרומם אותו. זהו תפקידך ועל כן אסור לך להתייחס אליו כעבד אלא כ'אדון', לתת לו מן המיטב, כדי שיוכל להתנער מהמצב השפל בו היה ולהתרומם מחדש לדרגת 'עברי'.

לכן המצוה הראשונה בה פותחת התורה מיד לאחר מתן תורה, היא מצוות עבד עברי, כדי ללמד שכל יהודי באשר הוא, גם אם הוא הידרדר וגם אם רואים אותו בשפל נורא, בשאול תחתיות, צריך לדעת שיש לו תקווה להתנער מאשפתות ולהתעלות. השי"ת ממשיך לראות בו 'עבד עברי', עבד של הקב"ה עם דרגת 'עברי'.

(מתוך 'שש באמרתך' בהוצאת 'יפה נוף')

והגר"א כתב שיש לזה ב' רמזים בפסוק

הרב שלמה קולדצקי שליט"א עם פניני הפרשה

עֵין תַּחַת עֵין (כא)

איתא בגמ' שהכוונה היא לממון. והגר"א כתב שיש לזה ב' רמזים בפסוק. א. האותיות שתחת ה-ע-י-ן (היינו אחרי האותיות עין יוד נון) הם פ-כ-ס. היינו כסף, וזה כוונת הפסוק, עין היינו מי שהוציא לשני את העין,

תחת עין ישלם האותיות שתחת העין דהיינו כסף. עוד רמז, שבכל מקום כתוב קודם המזיק ואח"כ התשלום, כגון כי יגח שור שלם ישלם. כי תצא אש ישלם המבעיר. כי יכרה בור בעל הבור ישלם. היינו קודם המזיק ואח"כ התשלום, ולפי"ז גם כאן העין הראשון הוא הנזק ועל זה משלם 'תחת עין' והיינו דמי עין.

ההזדמנות לאויב שכלפי חוץ נראה כאוהב לנקום את שנאתו לבעלים

כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֹיְבֶיךָ (כב)

כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וגו' עזוב תעזוב עמו. הנה במצוות השבת אבידה כתוב אויבך, ואילו במצוות עזוב תעזוב כתוב שונאך. צ"ע למה שינתה התורה בלשון בין שתי המצוות? וי"ל ע"פ מה שחילקו חכמי הלשון בין אויב לשונא. אויב הוא מי ששנאתו בסתר וכלפי חוץ נראה כאוהב, ואילו שונא הוא מי שמראה את שנאתו כלפי חוץ. וכעת הכל כמין חומר. דבפרשת אבידה שהבהמה תועה בדרך ואין בעלים שרואים ד"ז אז זה הזדמנות לאויב שכלפי חוץ נראה כאוהב לנקום את שנאתו לבעלים, ואותו ציוותה התורה להשיב. משא"כ בעזוב תעזוב שם האויב לא יעיד לא לסייע כי כלפי חוץ הוא משקר ואוהב, והבעלים כאן רואים אותו ובוודאי יעזור, ולכך הציווי הוא על השונא ששנאתו היא כלפי חוץ ואותו ציוותה התורה לעזור (פרדס יוסף)

(מתוך גליונו של הרב קולדצקי משפטים תשפה)

למה עשו לי את זה?

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א: פעם אחת כשמרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל, הרגיש לא טוב לעת זקנותו, מתוך רצון שיחזור לאיתנו ביטלו את השיעורים שהיה מוסר בביתו במוצאי שבת. במוצאי שבתות בחודשי החורף היה מוסר כמה שיעורים אחד אחרי השני, בתורת כהנים, במסכת שלומדים בכולל ועוד שיעור.

נכנסתי באותו מוצאי שבת לרבינו זצ"ל, הוא תפס לי את היד ואמר בכאב עצום שאני לא יכול לשכוח: "תראה מה זה, אדם כל כך רוצה ללמוד תורה, הוא מרגיש לא טוב, אז תגיד לי אתה, מה הדבר הראשון שצריך לעשות, להוסיף תורה או למעט תורה? ודאי שלהוסיף תורה! זה מה שעושים לאדם שמרגיש לא טוב? מבטלים לו את השיעורים? דבר ראשון לוקחים את התורה? בדיוק הפוך! אדם מרגיש לא טוב צריך להוסיף עוד תורה!

מרן צוק"ל אמר לי את הדברים בקול חנוק מבכי ולא נרגע: "למה עשו לי את זה?

אמרתי לרבינו זצ"ל, התכוונו לטובה כדי שהרב יבריא. אמר לי רבינו, "אני יודע שהתכוונו לטובה, אבל האם לוקחים אדם שמרגיש לא טוב ומאכילים אותו דבר אחר, רח"ל?"

מרן זצ"ל אמר לי את הדברים הנוראיים הללו בכזו התבטאות של צער וכאב, הוא ממש הרגיש כך. רבותינו הגדולים כל חייהם והנהגתם את כלל ישראל אך ורק לפי התורה הקדושה. אשרינו שזכינו!

(מתוך 'להידיב')

הדבר הראשון שעשה נשיא ארצות הברית החדש היה: לבטל את כל החוקים שחוקק קודמו...

הסברא של ה', מה הוא אומר שצריך לעשות במקרה הזה.

לימוד "ואלה המשפטים" אינו נועד רק כדי לסדר עניינים שבין אדם לחבירו, שלא יהיה מצב של איש את רעהו חיים בלעו. הלימוד הוא כדי לדעת את יושר הגזרה האלוקית.

פעם אחת ניגש גוי אל רבי יחיאל ויינברג זצ"ל, בעל ה"שרידי אש", ואמר לו: "היהודים אשמים באנטישמיות. אם יבוא לבית דין שלכם וילהלם קיסר גרמניה, ויעיד שראובן לווה כסף משמעון - לא תקבלו את עדותו! ולמה? כי הוא גוי. הווי אומר: אתם אנטישמים".

נענה הרב ואמר לו: "יכולת לשאול שאלה הרבה יותר חזקה, על מצב שיכול להתרחש במציאות שלוש פעמים ביום. תשעה יהודים נמצאים בבית הכנסת ומחפשים עשירי למניין. עובר בחוץ הקיסר וילהלם - האם הוא יוכל להשלים מניין או לא? התשובה: לא! ולמה? כי הוא גוי! למה אתה שואל אותי מאיזשהו משפט שהקיסר רוצה להעיד בו, ולא שואל מזה ששלוש פעמים ביום אנחנו מתפללים, ווילהלם לא מצטרף למניין?"

"זה שלא שאלתי על הצטרפות למניין", הסביר הגוי, "משום שתפילה היא טקס דתי. זה מתקבל על הדעת שרק יהודים - ששייכים לדת היהודית - מצטרפים אליו. זו לא אנטישמיות".

"כאן מונחת הטעות שלך", אמר לו הרב וינברג. "המשפטים שלנו - גם הם טקס דתי. המשפטים שלנו הם לא חוקי בשר ודם, אלא יושר דיני האלוקים!"

(הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א - מתוך 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוח')

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לְפָנֶיהֶם (כא)
פירש רש"י: 'מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני'.

גם אצל הגויים, להבדיל, יש חוקים ומשפטים. מדוע יש צורך לתת משפטים בסיני? התשובה: חוקי בשר ודם משתנים מעת לעת. לעתים, ובהתאם למצב, משנים את החוק. הדבר הראשון שעשה נשיא ארצות הברית החדש היה: לבטל את כל החוקים שחוקק קודמו... לעומת זאת חוקי האלוקים ומשפטיו שניתנו בסיני, עומדים לעד ולעולם.

מי לומד את משפטי בשר ודם הכתובים בספר החוקים? אנשים שבחרו להיות עורכי דין. ילדים בבית ספר לא לומדים את הספרים העוסקים במשפטי הערכאות. אבל את משפטי האלוקים לומד כל ילד קטן בחיידר. כל ילד בתלמוד תורה לומד פרשת משפטים, על שור, על בור ועל אש. ולכאורה, מה זה נוגע אליו? יש לו שור? יש לו בור? הוא התמנה להיות שומר שכר או שואל? אלא, הילד לא לומד על שור ובור, הוא לומד את משפטי ה'! הוא לומד על

אחרי מי הולכים?

חידות שינון הפרשה ע"פ סדר הא - ב.
מיועד גם לילדים:

- א. במי לא שלח ידו? א צילי בני ישראל.
- ב. פטור של שואל? בעליו עמו.
- ג. את מי לא מענים? גר.
- ד. איך נקרא עני? דל.
- ה. איזה מצווה יש לקיים כשרואה שור או חמור טועה? השבת אבידה.
- ו. לשון של תמיהה בפרשה? וחדלת מעזוב לו.
- ז. מה עושה השמש בשביל לחייב את ההורג מי שבא במחתרת? זורחת.
- ח. בנה של מרים? חור.
- ט. איזה בשר משליכים לכלב? טריפה.
- י. איזה אוזן רוצעים? ימין.
- כ. איזה בעל חיים שתק וקיבל תמורה? כלב.
- ל. מה אסור לעשות לבשר וחלב יחדיו? לבשל.
- מ. את מי הורגים? מכשפה.
- נ. מילה נרדפת לריבית - נשך.
- ס. מה קרא משה באוזני העם? ספר הברית.
- ע. מצווה הקשורה לשנה השביעית בפרשתנו? עבד עברי שחרורו בשנה השביעית.
- פ. אחד משבעה אומות - פריזי.
- צ. מי עוקץ וגורם להיות עוור? צרעה.
- ק. חג בפרשה - קציר.
- ר. אחרי מי הולכים? רבים.
- ש. באיזה אברים יוצא העבד? שן ועין.
- ת. מילה הכתובה 7 פעמים בשני פסוקים תחת

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי משפטים תשפ"ה)

מדוע כיבדו דוקא אותי לשמש בתפקיד הנכבד כנשיא הדינר?

באחד הדינרים הכי מוצלחים ומכניסים ששיבת מיר ערכה בארצות הברית, מונה נשיא כבוד שבעברו היה עשיר מופלג והפסיד את כל רכושו. המינוי הבלתי צפוי עורר פליאה רבה. בד"כ, נהוג למנות לנשיא הכבוד של הדינר, בעל הון שתרומו הגדולה מעודדת את התורמים האחרים לתרום ביד רחבה. מה הטעם למנות נשיא שפשט את הרגל, ואינו מסוגל להניף תרומה בעלת משמעות. בשיאו של הערב נעמד נשיא הכבוד לשאת את דבריו. האיש אמר בגילוי לב: "אני מניח שרבים מכם שואלים את עצמם מדוע כיבדו דוקא אותי לשמש בתפקיד הנכבד כנשיא הדינר? ובכן אומר לכם את התשובה אותה למדתי על בשרי. לפני מספר שנים גם אני הייתי עשיר כמוכם, אבל כל הכסף שלי הלך לאיבוד. מה שנשאר ברשותי הוא רק הכסף שנתתי לשיבות. רק הכסף הזה נשאר בידי לעד וילווה אותי לאחר מאה ועשרים שנותי. העולם הזה דומה לגלגל ומזלו של האדם עשוי להשתנות בכל רגע. כל העושר שהאדם צבר בחייו עשוי להיעלם בהרף עין. וגם אם האדם מצליח לשמר את הונו עד זקנה ושיבה, הוא לא לוקח עמו לעולם הבא ולו פרוטה אחת..

(הגאון רבי יעקב שיש שליט"א - מתוך 'לרומם בהוצאת 'פה נוח')

אם תראה בשדה התעופה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
ב'עת נעילת שער'

הנה עומדים אנו ב'עת נעילת שער', בסוף התקופה הקדושה של ימי השובבי"ם, על כן נכריז בטרם ינעל השער כל מי שעדיין לא נכנס בכלל 'שובו בנים' ימהר לבוא, ועדיין יש בידו להיאחז, 'לתפוס' עצמו בימים האחרונים עלה אל ה' - ועי"ז יחשב לו כאילו התחזק בעבודתו יתברך בכל הזמן כולו. משל נאה ונוקב המשיל פמ"מ הרב א"מ מלאך שליט"א, אם תהלך בשדה התעופה, ותשמע מחוץ לבנין, איך שאיש אומר לרעהו, כל טוב, זיי געזונט (היה בריא), תבין שאין ביניהם קשר, רק הוא היה נהג שלו ועתה הוא מברכו מפני הכבוד. אמנם, אם תראה איש מלווה את רעהו עד פנים הבנין, ואח"כ מברכו לחיים ולשלום, ילך הכל כשורה וכיו"ב, תדע שהוא ממכיריו, ולא עוד אלא אם תשמע אותו אומר לרעהו, ייש"כ, כמה כוחות נסכת בנו בהיותנו יחדיו אז תבין שהם ידידים קרובים מאד שקשה להם להיפרד. למעלה מזה - אם תראה שבעת הפרידה הם נופלים איש על רעהו ואינם מצליחים להוציא הגה מפיהם - אז תבין שמדובר באב ובנו שאינם יכולים להיפרד. כיו"ב, בעת הפרידה משבת ויו"ט, מימי שובבי"ם, לפי ההתרגשות ולפי הנהגת האדם בעת הפרידה, נוכל לראות איזה חיבור וקשר היה לו עם הזמן הגדול שעבר עליו, האם רק הסתובב שם, או שבאמת נפשו חמדה בצל כנפיו.

(באר הפרשה - משפטים תשפ"ה)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

אתם חושבים שכל הרעיונות המקוריים של מעשי קונדס לפורים הם רק בדור שלכם?! לא ולא! גם כשאני הייתי ילד היו כל מיני רעיונות שמיישו חשב שהם מצחיקים..

חיים ויענקי מספרים על - לקראת ר"ח אדר חתכים "לעשות משהו"

עיניים. "נו באמת, ישראל. פורים! רק פעם בשנה. קצת צחוקים... משוכנס אדר..."

רציתי לספר לכם משהו קטן

כל זה נקטע כשהמנהל הפתיע פתאום ונכנס אל הפיתה בחיך רחב. ידענו שיהיה מעגל. "אני יודע שבכל הפתות מתחילים עכשיו הכנות לפורים אז רציתי לספר לכם משהו קטן על פורים שלי, כשהייתי ילד..." אמר. כלם השתתקו וזכו און, סקרנים לשמע. אתם יודעים, כשהייתי בגילכם, לא אהבתי את פורים! "באמת? איך אפשר לא לאהב את פורים?" שאל אהרלה בשביל כלם. המנהל הסביר: "אז ככה. לא משנה אם התחפושתי שלי היתה מאלתרת מחפצים ובגדים ישנים שהיו לנו בבית, או מושקעת ויקרה שקנו לי, תמיד התביישתי והרגשתי מגחף. תמיד פחדתי שמיישו יצחק עלי, או שישנה אותי לאחרים. כל בדיחה קטנה על חשבון מיישו מסביב היתה רק מחזקת את ההרגשה הלא נעימה..." הילדים הביטו במנהל, חלקם מפתעים. "לפעמים

ט"ו בשבט חלף וכבר מורגשת בת"ת אורה של שמחה באור. ההכנות לשוק פורים בעיצומן וההתרגשות מדביקה את כלם בחיך ובעליצות.

רחש-פחש של תכנונים מלא גם את הפיתה שלנו. בסוף הפיתה ישבו יוסי, אבירימי וישראל והרגישו שלקראת ר"ח אדר חתכים "לעשות משהו"... "תקשיבו" לחש יוסי בעינים בורקות, "יש לי רעיון חזק! בר"ח אדר נעשה בלגן

מצחיק..." "אולי נדביק פתק מצחיק על גב של מיישו בלי שישים לב, וכל מי שיראה אותו יעשה לו פרצוף מצחיק... נראה כמה זמן יחלף עד שהוא ישים לב... חחח" אבירימי הציע רעיונות נוספים למעשי קונדס מצחיקים. ישראל שתק ונשח את שפתו. הוא שחק עם העט בידו, הוא לא הרגיש בנח עם הרעיונות של חבריו. גם הוא אוהב את פורים עם השמחה הרבה של חדש אדר, אבל משהו בלב לא הרגיש לו רגוע. "אבל... זו שמחה שבאה על חשבון אחרים" הוא התחיל להגיד בקול שקט. אבירימי גלגל

רציתי פשוט להשאיר בבית. הייתי ביטן מדי כדי להצטרף לצחוקים...” הוא הביט מסביב והוסיף: “אתם חושבים שכל הרעיונות המקוריים של מעשי קונדס לפורים הם רק בדור שלכם?! לא ולא! גם פשאני הייתי ילד היו כל מיני רעיונות שמישו חשב שהם מצחיקים; היו חיקויים מבזים של כל מיני אנשים וילדים, היו בדיחות על חשבון חלשה של מישו אחר, הערות מעליבות על תחפושות, כנויי גנאי “רק בצחוק”, הפחדה של ילדים קטנים, נפצים ורעש שמפריע לשכנים, השפצת מים בלי רשות, לכלוך של רשות הרבים, התעלמות מילדים שקטים ועוד ועוד...”

תחפשת שנקרא 'ילד מתוק'?

ואני גם יספר לכם ספור כואב, היה ילד שנקרא לו חיים, יום אחד הוא החליט שיש לו תחפשת מיוחדת שלאף אחד עוד לא היה. תחפושת שנקראת 'ילד מתוק'. הוא לבש חלוק מיוחד צבעוני, והדביק עליו מלא ספריות וממתקים. האמת שכלם היו ממש מופתעים מהרעיון, ואז מישו צעק בוא נקרא לו 'חיים המתוק', וכך אכן התחילו לקרא לו. ובלי לשים לב גם כשפורים עבר המשיכו לקרא לו חיים המתוק, בהתחלה הוא אפילו נהנה מהרעיון, אבל פתאום כשהוא הגיע לשיבה קטנה והגיעו כאלה שלא הכירו אותו ואמרו לו 'חיים המתוק' הוא הרגיש שממש הספור הזה מתחיל להכאיב לו, ולקח לו שנים עד שהוא הצליח להתפטר מהשם הזה. אז תראו כמה זהירות צריה. ואתם יודעים מה? הוא המשיך בריצונות, אפשר לשמח ולצחק - אבל אם השמחה של אחד גורמת צער לשני,

זו לא שמחה אלא 'תחפושת' של שמחה, לשמח על חשבון מישו אחר או לי מצחיק לרגע אבל אחר כך נשאר טעם מר בלב... אני רוצה שתגידו לי אתם - זו המטרה של פורים? זה נקרא שמחה? שתיקה רועמת ענתה לו. "פורים", המשיך

המנהל, "פורים זה לא רק תחפושות, שירים ורעש. זה יום עם מצוות של קירוב לבבות. משתה ושמחה, משלוח מנות, מתנות לאביונים... אתם עוד ילדים, גם אם אין לכם כסף משל עצמכם גם מילה טובה או מחמאה הם מתנה אמיתית! מי שמפיץ שמחה בלב - מקים את 'משנכנס אדר' הכי בהידור!" המנהל סים את דבריו. דממה השתררה בכיתה. דבריו הפנים על ילדותו של המנהל נכנסו ללבבות. יוסי ואברימי החליפו מבטים נבוכים. הרעיונות שהם חשבו קדם, פתאום לא נראו להם כל כך 'חזק'... "אז מה אתם אומרים?" שאל המנהל בחיוך, "מי מוכן להפוך את חדש אדר הקרוב לשמח באמת, כזה שמשאיר טעם מתוק לכלם? פלנוווי? היתה התשובה שהדהדה בכיתה.

מי שמשמח לבבות, מקים את 'משנכנס אדר' הכי בהידור!

תשובות לגליון פרשת 'בשלח':

אם הוא מכון לשמע את דברי הלשון הרע הוא נקרא 'איש רשע'

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת 'בשלח' הבטחנו שובר קניה לספרים בשו" 50 ש"ח

הזוכה הוא:

ארי שימל מירושלים - זכה ב 50 ש"ח

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשובות לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

ואמרה לי אמי שהיתה מצטערת לראות הנהגה כזו של השפלת צורת האדם

הגאון רבי אפרים זלמן שטרנבוך שליט"א
על הזכות להיות עבד ד'

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָדִי (כא)

כוונת הכריעה בתפילה היא קבלת עול מלכותו יתברך להיות עבד לה' יתברך. ולעורר הלבבות להבין היטב המושג 'עבד'. אביא כאן מה שסיפרה לי אימי מורתי ע"ה, שבזמן שיצאה לגולת דרום אפריקה יחד עם אאמו"ר מרן שליט"א להשיב רחוקים לדרך התורה, היה נוהג שם עדיין מנהג

עבדות, והיו רודים בשחורים כעבדים, וסיפרה לי שהיה העבד כל היום כפוף ועומד לפני אדונו בפנינת חדרו לעשות רצונו, וברצונו לשתות כוס קפה היה מסמן להביא מים ולהרתיחם, והעבד היה מביא משתחוה ומניח לפניו וחוזר למקומו, ושוב מסמן לו להביא קפה ומביא ומשתחוה וחוזר למקומו, ואחר כך הסוכר, ואחר כך להביא כפית, ואחר כך לערבב וכו', והיו עיני העבד תלויות בכל עת לאדונו לעשות רצונו, ובלילה היה ישן במקום שהוא כעין מלונת הכלב, ולקול הפעמון היה נזעק כרגע בכל עת לעמוד לפני אדונו להשתחוות ולעשות רצונו. כללו של דבר לא היה לו שום עצמיות כלל, רק כל כולו בכל רגע ורגע משועבד ועומד לפני אדונו. ולמותר לפרש שכל מאכלו ומשקו הוא רק במה שיוורנו וירצה אדונו, והוא היה מושפל עד עפר. ואמרה לי אמי נ"ע שהיתה מצטערת לראות הנהגה כזו של השפלת צורת האדם. אך עכ"פ זה היה מציאות העבד באותם ימים [וראה ברמב"ם (הלכות עבדים) שמגנה למאד את הנהגה באכזריות עם עבד, שאין האכזריות והעזות מצויה אלא בגוים הערלים, אבל ישראל רחמנים על הכל, ע"ש].

וזה לימוד לדין מהן מדריגת העבדות הנדרשת מאיתנו כלפי הקב"ה, שהלא הכתוב מעיד (ויקרא כה) "עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים", ואשרינו שזכינו להיות עבדיו אשר בכל עבודתנו כראוי, נתעלה למעלה ממלאכי השרת, וגם שה' יתברך אוהבנו ואינו רודה בנו בפרך אלא נותן לנו הזכות לעובדו בשמחה ובטוב לבב ברוב כל, ואדרבה הוא מקדש אותנו לעובדו דווקא מתוך אהבה וכמו שנצטוינו (דברים ו) "ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך". אך עלינו לדעת שצורת העובדות הנדרשת מאיתנו היא השתעבדות מוחלטת של תאוות ומחשבות ליבנו וכל חושינו וכוחותינו לעבודתו יתברך שמו.

(מתוך הספר 'אבני שהם' על התפילה)

ואתה צריך להתרגל שמה שהיא תגיש לך, הכל הכי מעולה

מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
על לאכול מה שמגשים

כִּי אֶמְנֶה וְיִתּוֹם לֹא תַעֲנִין (כב)

שמעתי מידידי הרה"ג ר' אשר הילמן שליט"א, שהיה מאוד מקורב למרן רבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, וכאשר התארכ, למד רבינו עמו הלכות חתנים אחרי הנץ, (יחד עם הרה"ג ר' בצלאל כהן

שליט"א - שג"כ היה חתן), ובשבת קודש בבוקר סעד על שולחנו, ורבינו היה תמיד ממתיין לו שייגמור את המנה שלו, והנה שבוע אחד אמר רבי אשר לרבנית הצדקנית ע"ה שקשה לו לאכול כ"כ הרבה, וביקש שתגיש לו רק מנה קטנה של צ'ולנט, ורבינו ראה את זה (שיש לו מנה קטנה), ומילא את הצלחת של ר' אשר עם שלשת רבעי צלחת של המנה של עצמו, ואח"כ ביקש מהרבנית למלאות לו [לרבינו שוב את צלחתו] והנה רבינו היה נוהג בסעודה, לעבור על דברי ה'אהל יעקב' למגיד מדובנא של פרשת השבוע במהירות [כדרכו בקודש], ותוך כדי עיונו, היה שופך לתוך הצולנט שלו מלח מכל הכיוונים, וכ"ז עשה בלי לטעום לפני כן אם חסר מלח או לא, אלא משום ה"ענין" להוסיף מלח לתוך מאכלי שבת, כדי לחבב אותם, [עפ"ד הגמ', רבא מלח שיבוטא], ועכשיו, לא רק שהיה לרבי אשר מנה גדולה ביותר, עוד היה בתוכו כמות מלח גדולה... עד שכמעט לא היה ראוי לאכילה, כי המאמר של המגיד מדובנא אותו שבוע היה ארוך מאוד... וכפי אורך המאמר, כך נשפך כמות המלח, אז הוא אכל קצת, ורבינו זרזו, תאכל כבר, צריכים ללמוד, והוא אילץ את עצמו עד שגמר את הכל.

ואח"כ שאל לרבינו מה הענין של הרב שאגמור את כל המנה הגדולה, ואמר רבינו, הרי אתה מתחתן עם בת של אלמנה, ואתה צריך להתרגל שמה שהיא תגיש לך, וכמה שתגיש לך, הכל הוא הכי יפה והכי מעולה ("די שענסטע און די בעסטע"), וצריך לגמור את הכל.

(הגאון ר' מאיר הרשקוביץ שליט"א - מתוך מסוד חכמים)